

आभियान

ABHIYAN WEEKLY साप्ताहिक

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : 80 / अंक : 24 / 2079 माघ 20 गते शुक्रबार / Feb. 3, 2023 / मूल्य रु. 90/-

दाहालकै कारण मुलुक अस्थिरतातर्फ उन्मुख

काठमाडौं । अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई विभाजन गराउने मुख्य रणनीतिक उद्देश्यका साथ कांग्रेसले पुस २६ गते प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाललाई विश्वासको मत दिएको खुलासा भएको छ । विचरा कांग्रेसले सबै राजकीय पदहरू गुमाएको अवस्थामा उसले प्रतिनिधिसभामा विपक्षी दल बन्न पाउँ र प्रमुख विपक्षी दलको नेता शेरबहादुर देउवालाई नै बनाइयोस् भनेर निवेदन दिनु भनेको इतिहासकै अचम्मको विषय हो । यस्तो घटना विश्वका प्रजातान्त्रिक मुलुकमा विरलै घटेका होलान् ।

नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्री रहेका बेला माओवादी केन्द्र सहित नेकपा एकीकृत समाजवादी लगायतका दलहरू देउवा सरकारमा सहभागी भएका थिए । तत्कालिन सत्ता गठबन्धनले गठबन्धन नै गरेर मंसिर ४ गतेको संघीय संसद >>> बाँकी ६ पेजमा

हातीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

सरकारी पक्षबाटै कानून विपरित बहस पैरवी

काठमाडौं । सर्वोच्च अदालतको सम्वैधानिक इजलासले माघ १३ गते शुक्रबार रवि लामिछानेको नगरिकताको मुद्दामा विधिको सर्वोच्चता कायम गरेको छ । तर यहि मुद्दामा गृह मन्त्रालय, निर्वाचन आयोग, नेपाल प्रहरी र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले भने आपत्तिजनक रूपमा विधिको शासनको ध्वज उडाएका छन् । अर्थात उनीहरू विधिको शासनको विपक्षमा उभिएका छन् ।

सम्वैधानिक इजलासले रवि लामिछानेको नगरिकता सम्बन्धी मुद्दामा विदेशको नागरिकता त्यागेपछि पुन नेपालको नागरिकता प्राप्त गर्न कानून बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गर्नुपर्ने फैसला सुनाएको छ । कानून बमोजिमको प्रक्रिया पुरा नगरेकै कारण रवि लामिछानेका सबै पदहरू गुमे । रवि लामिछानेले नेपाली नागरिकता पुनः प्राप्त नगरे निर्वाचन लड्ने योग्यता पुग्दैन भन्ने उजुरी गृह मन्त्रालयमा परेपनि गृह मन्त्रालयले उजुरीमाथि छानविन >>> बाँकी ८ पेजमा

राष्ट्र सम्मान पनि राष्ट्र सम्पत्ति पनि ?

काठमाडौं । अवकाश भएपछि राष्ट्रपतिलाई २० करोडको घर बनाइदिने योजनाको जनमानसमा आलोचना बढेको सुनेर राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले आवास सुविधा नलिने घोषणा गर्नुभएछ । यसपछि आलोचना कम भएको छ । तर पूर्वराष्ट्रपति डा.रामवरण यादव अहिले पनि आफ्नै घर हुँदाहुँदै राष्ट्रले तिरिदिएको भाडाको घरमा छन् । डा.रामवरण आफैमा धनुषाका जमिन्दार हुन् । धनाढ्य छन् । तथापि राष्ट्रबाट सेवा, सुविधा, भत्ता, घरभाडा सबै लिइरहेका छन् । धनाढ्यहरू किन उदाहरण बन्न चाहदैनन्, बदनामी हुन इच्छा गर्छन् ?

कांग्रेसका पूर्वनेता तथा राष्ट्रपति डा.रामवरण यादवले >>> बाँकी ८ पेजमा

सत्ता गठबन्धन बचाउने दायित्व प्रधानमन्त्रीकै

गृहमन्त्रालय रास्वपालाई नदिने निर्णय घातक हुनसक्छ

काठमाडौं । सर्वोच्च अदालतको सम्वैधानिक इजलासको फैसलापछि तुफानी गतिमा अघि बढेका रवि लामिछानेको राजनीतिक उडानमा विराम लागेको छ । आफ्नै हठ र म हुँ भन्ने दम्भका कारण उनले एकै साथ उपप्रधान तथा गृहमन्त्री, सांसद र संसदीय दलको नेता सहितका पद गुमाएका छन् । पछिल्लो समयमा उनी जसरी भएपनि उपप्रधान सहित गृहमन्त्री बन्न हत्ते गरिरहेका छन् । रवि माथि दोहोरो नागरिकता लिएको र बदर भै सकेको नेपाली नागरिकता देखाएर नेपाली राहदानी लिएको आरोप लागेको छ । उक्त आरोपहरू उनले स्वीकार गरिसकेको अवस्थामा ती आरोपहरूको अनुसन्धान भई नसकेको अवस्थामा नै उनी किन र के का लागि गृहमन्त्री नै बन्न चाहन्छन् त भन्ने प्रश्न समेत अहिले उठेको छ ।

सुशासन र नैतिकताको राजनीति गर्ने नारा दिएर छोटो समयमै पार्टी खोलेर सांसद हुँदै उपप्रधान सहित गृहमन्त्री बनेका लामिछाने माथि अहिले गम्भीर आरोप लागेको छ । आफै माथि लागेका आरोपको छानविन वा अनुसन्धान गर्ने मन्त्रालयकै मन्त्री बन्नु कहाँको सुशासन र नैतिकताको राजनीति भित्र पर्दछ ? पार्टीका सभापति बाटै यस्ता हर्कतपूर्ण कार्यहरू हुनु कुनै सतर्ता पनि स्वाभाविक

मान्न सकिँदैन । यो प्रकरण कानूनका साथै शासकीय र राजनीतिक विषयसँग प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको हुँदा यस विषयलाई सानो दायरामा हेरिनु किमार्थ उचित हुन सक्दैन । रवि लामिछानेलाई अहिलेको अवस्थामा पुन्याउने काममा निर्वाचन आयोगले समेत भूमिका खेलेको छ । निर्वाचन हुनु अघि नै लामिछानेको नागरिकता सम्बन्धी प्रश्न उठेको र निर्वाचन आयोगमा उजुरी समेत परेको थियो । तर निर्वाचन आयोगले सो उजुरीका बारेमा कुनै कारबाही गरेन । निर्वाचन आयोगले बदर भैसकेको नागरिकताबाट कसरी पार्टी दर्ता गरिदियो ? नेपाली नागरिकले मात्र दल दर्ता गर्न पाउने कानूनलाई निर्वाचन आयोगले ध्वज उडाएको हुनाले त्यसको फाइदा लामिछानेले लिए । निर्वाचन आयोगको गल्तीले गर्दा लामिछाने आफै फसेका छन् । निर्वाचन आयोगले नागरिकता र अन्य कागजात छानविन नगरी पार्टी दर्ता गरिदिने निर्वाचन आयोग र उपप्रधान तथा गृहमन्त्री बनाउने दलहरू समेत दोषी रहेका छन् । यसमा सरकारी संयन्त्रपनि दोषी देखिएको छ ।

मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा कुनै पनि गठबन्धनले सरकार बनाउन आवश्यक पर्ने >>> बाँकी ८ पेजमा

सुशासन र नैतिकता नै संकटमा

काठमाडौं । गत मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा सुशासन र नैतिकताको राजनीति गर्ने उद्घोष गर्दै चितवन-२ बाट प्रतिनिधिसभाको सदस्यमा निर्वाचित भएका राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रवि लामिछाने सत्ता प्रति आशक्त भएको देखिएको छ । सर्वोच्च अदालतले निर्वाचनको बेला लामिछानेले बदर भईसकेको नेपाली नागरिकताको प्रयोग गरेको र दोहोरो नागरिकता लिएको भन्दै माघ १३ गते निर्वाचन सम्बन्धी भएका सबै प्रक्रियाहरू बदर गरिदिएको थियो । अदालतले बदर भईसकेको नागरिकता स्वतः पुनः प्राप्त नहुने भन्दै कानुनी प्रक्रिया पुन्याएर लामिछानेले पुनः नेपाली नागरिकता लिन सक्ने निर्णय गरेपश्चात् १५ गते आइतबार नै लामिछानेले जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौंबाट पुनः नेपाली नागरिकता लिएका

छन् । नेपाली नागरिकता लिएकै दिन उनी पुन राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीको सभापतिमा चुनिएका छन् । आफू सभापतिमा चुनिएपछि उनी सिधै प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटार पुगेर आफूलाई पुन उपप्रधानमन्त्री सहित गृहमन्त्रीमा नियुक्त गर्न प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालसँग आग्रह गरेका थिए । लामिछानेले दोहोरो नागरिकता लिएको र बदर भै सकेको नागरिकता कै आधारमा नेपाली राहदानी लिएको विषयमा अनुसन्धान भईरहेको भएपनि लामिछाने नै गृहमन्त्री भएकाले अनुसन्धान रोकिएको थियो । अहिले फेरी अनुसन्धान अघि बढेको हुनाले अनुसन्धानलाई नै प्रभावित पार्ने गरी उनी तत्काल गृहमन्त्री बन्नु उपर्युक्त हुन सक्दैन ।

दोहोरो नागरिकता लिएको र राहदानी >>> बाँकी ८ पेजमा

रविको भोक अनुसन्धान होला भन्ने डर

काठमाडौं । सर्वोच्च अदालतको सम्वैधानिक इजलासको निर्णय अनुसार उपप्रधान तथा गृहमन्त्री मात्र होइन सांसद पद नै गुमाउनु परेका रवि लामिछाने जसरी भएपनि फेरी उपप्रधानसहित गृहमन्त्री बन्न लागि परेका छन् । सर्वोच्च अदालतले रविको २०५० सालमा लिएको नेपाली नागरिकता बदर गरि प्रक्रिया अनुसार पुनः नेपाली नागरिकता लिन सक्ने आदेश दिएकोमा उनले माघ १५ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौंबाट पुनः नेपाली नागरिकता लिएका छन् । अमेरिकी नागरिकता लिएको र २०५० सालै लिएको नागरिकता देखाएर नेपालीले मात्र पाउने नेपाली राहदानीसमेत लिएको र दोहोरो नागरिकता लिएको विषयमा

अनुसन्धान हुनुपर्ने माग भईरहेको बेला उनी उपप्रधान सहित गृहमन्त्री बनेकाले त्यसबेला प्रहरीले अनुसन्धान गरेको थिएन । आफू नै बारेमा प्रश्न उठेपछि त्यसको निराकरण नभएसम्म उनले गृहमन्त्री बन्नु नै उनको लागि घातक सावित भएको छ । पुनः नेपाली नागरिकता लिए पनि दोहोरो नागरिकता लिएको र बदर भएको नागरिकता देखाएर राहदानी समेत लिएको विषयमा पुनः अनुसन्धान होला आफू फौजदारी कानून अन्तर्गत पक्राउ परिएला भन्ने डरले गर्दा नै उनी जसरी भएपनि उपप्रधानसहित गृहमन्त्री बन्न लागि परेका हुन् ।

अहिले रवि सांसद छैनन् । सांसद नभएको व्यक्ति पनि गैर सांसदको हैसियतमा >>> बाँकी ८ पेजमा

पदका लागि राष्ट्रिय सहमति

काठमाडौं । प्रतिनिधिसभामा सबै भन्दा ठुलो दल बन्न सफल भएपनि सरकारको नेतृत्व गर्न असफल भएको नेपाली कांग्रेस अहिले पानी बेगरको माछा जस्तो भएर छटपटाइरहेको छ । उसले प्रत्येक कुरामा शंका उपशंका गरिरहेको छ । माओवादी केन्द्र सहित नेकपा एमाले लगायत अन्य दलहरूको संयुक्त सरकार फाल्नेको लागि कांग्रेसले प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाललाई आश्चर्यजनक ढंगले पुस २६ गते संसदमा विश्वासको मत दिएको थियो । विश्वासको मत दिने निर्णय कांग्रेसको पूर्व पदाधिकारी र वर्तमान पदाधिकारीहरूको बैठकले गर्न नसकेपछि पार्टी सभापति शेरबहादुर देउवाको पक्षमा बहुमत रहेको संसदीय दलबाट

गराइएको थियो । कांग्रेसले आफूलाई विश्वासको मत दिने नदिने निर्णय नै नभएको अवस्थामा प्रधानमन्त्री दाहाल पुस २५ गते बेलुका कांग्रेसका सभापतिको निवासमा पुगेर आफूलाई मत दिन आग्रह गरेका थिए । सभापति देउवा र प्रधानमन्त्री दाहालबीचको भेटवार्तामा दुई जना बाहेक अरु कोही उपस्थित नभएकाले गर्दा वहाँहरूबीचमा के सहमति भएको थियो भन्ने अहिले अड्कलकाजी भैरहेका बेला प्रधानमन्त्री दाहालले आफू प्रधानमन्त्री बन्ने बेलामा नेकपा एमालेसँग गरेको सहमति विपरित राष्ट्रिय सहमतिको कुरा उठाइरहनुभएको छ भने कांग्रेसले पनि राष्ट्रिय सहमतिकै माला

जपिरहेको छ । राष्ट्रिय सहमति के का लागि ? कांग्रेसले राष्ट्रिय सहमति गरेर राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले पाउनुपर्ने बताइरहेको छ । के पदको लागि राष्ट्रिय सहमति ? देश र जनता अनि विकास निर्माणका लागि राष्ट्रिय सहमति हुनुपर्नेमा राष्ट्रपति कै लागि राष्ट्रिय सहमति खोज्नु कांग्रेसको अर्को षडयन्त्र हुन सक्छ । के प्रधानमन्त्री दाहाल नै कांग्रेसलाई नै बल पुग्ने गरी राष्ट्रिय सहमतिको उद्घोष गरेका हुन् त ? अहिलेको प्रश्न भनेको यही हो ।

दाहालको नेतृत्वमा सरकार बनेको १५ दिनमै राष्ट्रिय सहमतिको विषय जोड तोडले उठाइएको छ । हिजो शेरबहादुर देउवाको >>> बाँकी ८ पेजमा

नेपाल अनियन्त्रित भ्रष्टाचारी देश

काठमाडौं । ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले ने पाललाई अनियन्त्रित भ्रष्टाचारी मुलुकमा दर्ज गरेको छ । यो रिपोर्टपछि अमेरिकाले आफूले दिएको आर्थिक सहायता र सार्वभौमिकता कुनै पनि कार्यक्रम भ्रष्टाचार मुक्त हुनुपर्ने चेतावनी जारी गरेको छ ।

यति हुँदा पनि नेपालको संसद, सर कार र राजनीतिक नेताका बिधि व्यवहार भ्रष्टाचारी नै देखिन्छ । अलिकति पनि संको च यिनमा देखिँदैन । राजनीति भ्रष्टाचारको मुहान भएकाले प्रशासन पनि भ्रष्टाचारमा डुबे को छ । यस्तो अवस्थामा सुशासनको आशा गर्न सकिँदैन ।

मतदातामा आक्रोश बढ्दो छ । कतै मतदाता सडकमा उत्रिए भने अफगानिस्तान र श्रीलंकाको जस्तो राजनीतिमा हाहाकारको अवस्था सिर्जना नहोला भन्न सकिन्न ।

आईओजे एण्ड केमा राज्यद्वारा प्रायोजित गुन्डागर्दी

बिदुर चौधरी

प्रत्येक राज्य आफ्नो नागरिकको जीवन, सम्पत्ति र गोपनीयताको रक्षा गर्न जिम्मेवार छ। अन्तर्राष्ट्रिय कानूनले पनि कब्जा गरेको क्षेत्रका मानिसहरूको जीवन, जनसांख्यिकी, सम्पत्ति र गोपनीयताको रक्षा गर्न भारत जस्ता कब्जा गर्ने शक्तिहरूका केही दायित्वहरू निर्धारण गर्दछ।

तर आईओजे एण्ड केमा अवस्थाको विश्लेषणले भारतीय राज्यले आईओजे एण्ड केमा गुन्ड जस्तै व्यवहार गरिरहेको देखाउँछ।

यो कुनै नयाँ नीति होइन तर भारतले सन् १९४७ देखि दोहो-चाउँदै आएको छ। सन् १९४७ मा भारत सरकारको नियन्त्रणमा रहेको पटियाला सेना, आरएसएस र अकाली दलका कार्यकर्ताहरूले डोगरा सेनाको सहयोगमा कश्मीरी मुस्लिमहरूको नरसंहार गरेका थिए। जम्मुमा कम्तिमा २,५०,००० निशस्त्र मुस्लिमको हत्या।

सन् १९४७ मा शान्ति ब्रिगेडको नाममा एउटा समूह बनाइएको थियो। यस ब्रिगेडमा नेशनल कन्फ्रेन्सका कार्यकर्ताहरू र शान्ति कायम गर्नका लागि बेइमान तत्वहरू थिए। तर तिनीहरू भारतीय आक्रमणको विरुद्धमा वा पाकिस्तान समर्थकहरूलाई चुप लगाउन महिलाहरूको अपमान, बलात्कार र अपहरणमा संलग्न थिए।

सोही ढाँचामा 'खोफ्तान फकीरहरू' (रातका मिखारीहरू) बक्शी गुलाम मुहम्मदले १९५३ मा स्थापना गरेका थिए। १९९४मा भारत सरकारले कोका परेको नेतृत्वमा आईओजे एण्ड केमा स्वतन्त्रता समर्थक मानिसहरूलाई मार्ने र धम्की दिन एउटा संगठन 'इखवान' स्थापना र प्रायोजित गर्‍यो।

ह्युमन राइट्स वाचले १९९९ मा रिपोर्ट गर्‍यो, भारतीय सुरक्षा बलहरूले राज्य-प्रायोजित प्रति-सैन्य बलहरूको व्यवस्थित प्रयोग गर्दै आएका छन्, जसलाई कश्मीरीहरूले प्रायः रिनेगेड्स भनिन्छ, जसलाई कब्जामा लिएका वा आत्मसमर्पण गरेका पूर्व लडाकुहरू मिलेर बनेका छन्, प्रभावमा उनीहरूका केही अपमानजनक कार्यनीतिहरू उप-संकुचित गर्दै कुनै आधिकारिक उत्तरदायित्व बिना समूह।

यी मध्ये धेरै समूहहरू संक्षेपमा मृत्युदण्ड, बेपत्ता, यातना र गैरकानूनी नजरबन्द लगायतका गम्भीर मानवअधिकार उल्लङ्घनका लागि जिम्मेवार छन्। अक्टोबर १, १९९५ मा, भारत सरकारले जम्मु डिभिजनमा ग्राम रक्षा समिति (भिडिसिएस) स्थापना गर्‍यो।

यी गाविसहरू स्वतन्त्रता सेनानीहरू विरुद्ध आत्मरक्षा मा प्रशिक्षित स्वयंसेवकहरूको एक बल थियो, सरकारले प्रत्येक हतियारको लागि १०० राउन्ड गोला

बारुद सहित घण्टा राइफलको रूपमा हतियार जारी गर्‍यो/प्रदान गर्‍यो।

यी गाविसहरूले अपहरण, हत्या र बलात्कारजस्ता युद्ध अपराध गरेका छन्। आधिकारिक तथ्याङ्कका अनुसार जम्मुमा गाविस सदस्यहरू विरुद्ध २२१ अपराधिक मुद्दा दायर भएका छन्, जसमा २३ वटा हत्या र सातवटा बलात्कारका, १५ वटा दंगा, तीन वटा लागुऔषध विरुद्धका मुद्दा र १६९ अन्य मुद्दाहरू छन्, जसमध्ये झटका वटा मुद्दा दायर भएका छन्। २०५ केसहरूमा।

२०१९ मा भारत सरकारले आईओजे एण्ड केमाको स्थिति परिवर्तन गर्‍यो र मुख्य उद्देश्य राज्यको जनसांख्यिकी परिवर्तन गर्नु हो। कश्मीरमा भारतीय र विशेष गरी आरएसएस र आतंकवादी हिन्दुहरूलाई बसाउनको लागि २०२० मा नयाँ अधिवास कानून पेश गरिएको थियो।

भारतीय संविधानको अनुमोदन र धारा ३७० मा कश्मीरलाई विशेष राज्यको दर्जा दिएको लगत्तै आरएसएस र यसका सहयोगी

संगठन परका पर्सियाहेद र जनसंघले यसको विरुद्धमा आन्दोलन सुरु गरेका थिए।

जनसंघका संस्थापक डा. श्यामा प्रसादको २३ जुन, १९५३ मा श्रीनगर जेलमा मृत्यु भयो। अप्रिल इण्डिया मा मोहन भागवतले अखण्ड भारतको विरोध गर्नेहरूलाई कि त धकेलेन्छ वा हटाइने चेतावनी दिएका थिए। अखण्ड भारत विचारधारा अनुसार अफगानिस्तान, बंगलादेश, भुटान, भारत, माल्दिभ्स, म्यानमार, नेपाल, पाकिस्तान र श्रीलंका एउटै राष्ट्र हो र बहरातको हिस्सा बनेछ।

यसबाहेक, चक हिन्दुहरूको सर्वोच्चतामा विश्वास गर्छ र भारत केवल हिन्दुहरूको लागि हो। यो ग्रेटर जर्मनीको लागि हिटलरको लेबेन्स्राम सपना जस्तै हो। नक्सा र भौगोलिक सिमाना परिवर्तन गर्ने यी चाहना पूरा नहुने भए पनि जनघनको क्षतिको मूल्य चुकाउनु पर्ने हुन्छ।

आरएसएसले भारतमा ईसाई, सिख, मुस्लिम, जैन र दलित जस्ता सबै धार्मिक

अल्पसंख्यकहरूलाई निशाना बनाउँदैछ। मोदीको नेतृत्वमा रहेको भारतीय सरकारले घृणा, आतंक र विनाशको नापाक एजेन्डा पूरा गर्न आरएसएसलाई सहयोग र समर्थन गरिरहेको छ।

२०२२मा भारत सरकारले गाउँ रक्षा गार्ड (भिडिजिएस) स्थापना गर्न नयाँ आदेश जारी गर्‍यो। यी गाँउ रक्षा गार्डहरू होइनन् तर यी गाँउ तैनाथ गुन्डहरू (भिडिजिएस) हुन्, किनभने यिनीहरू कश्मीरका मुस्लिमहरूलाई दबाउनका लागि हुन्।

जनवरी ८, २०२३ मा, भारतले अवैध रूपमा जम्मु र कश्मीरमा कब्जा गरेको, अधिकारीहरूले जम्मु क्षेत्रमा सुरक्षाको नाममा हिन्दुत्व आतंकवादीहरू बीच हतियार बाँड्ने प्रक्रिया पुनः सुरु गरे।

इण्डिया मा क्रिस्टोफ जाफ्रेलोट लेख ूठ मा भारतको लोकतन्त्र: हिन्दू राज्यतर्फ? "भारत एक जातीय प्रजातन्त्र बन्ने बाटोमा छ भन्ने कुरालाई ठीकसँग औल्याएको छ, जसको अर्थ एक कोर जातीय समूहले राज्यमा कोर राष्ट्र बनाउनेछ र सरकारमा शासन गर्नेछ र कोर समूहका गैर-सदस्यहरूलाई खतराको रूपमा देख्नेछ र यसरी तिनीहरूलाई प्रदान गर्नेछ। सीमित अधिकारभारतको मूल जातीय समूह हिन्दू आतंकवादी समूह भाजपा हो। जेनोसाइड वाच नामक विश्वव्यापी संगठनका संस्थापक अध्यक्ष डा. ग्रेगरी एच स्ट्यान्टनका अनुसार, कश्मीरमा भारत सरकारको कारबाही सतावटको चरम घटना भएको छ र यसले नरसंहार निम्त्याउन सक्छ भन्ने हाम्रो विश्वास छ।

आईओजे एण्ड केमा भारतीय सरकारको कार्यहरू अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको स्पष्ट उल्लङ्घन हो र हिन्दू आतंकवादीहरूलाई हतियार वितरण गर्ने हालैका कदमहरूले मुस्लिमहरूको जातीय सफाया र नरसंहारलाई लैजान्छ। भारत सरकारका यी घोर मानवअधिकार उल्लङ्घन, युद्ध अपराध र मानवताविरुद्धको अपराधको विश्वले ध्यानाकर्षण गर्नुपर्छ।

कश्मीर विवाद: क्षेत्रीय शान्ति खतरामा

थियो।

तर, समय बित्दै जाँदा र नेतृत्व परिवर्तनसँगै भारतले कश्मीरलाई भारतको अभिन्न अंग भन्दै आफ्नो नीतिगत बयानमा परिवर्तन ल्यायो।

भारतको तर्कको एउटा मुख्य बिन्दु यो हो कि ग्लोबल प्रस्तावहरू ७० वर्ष पुरानो / अप्रचलित छन्। यदि ग्लोबल को संकल्प पुरानो/अप्रचलित छ भने, ग्लोबल आफै आफ्नो संकल्प भन्दा पुरानो छ। सात दशक बितिसक्यो, र अझै पनि, कश्मीरहरू संयुक्त राष्ट्रको प्रस्तावको कार्यान्वयनको पर्खाइमा छन्।

यद्यपि, कश्मीरका जनताले भारतीय संवैधानिक अनुच्छेद १७० र ३५-ब अन्तर्गत थोरै स्वतन्त्रताको आनन्द लिन्छन् किनभने अनुच्छेद घटण ले उनीहरूलाई विदेश मामिला र रक्षा जस्ता प्रमुख क्षेत्रहरू बाहेक स्वतन्त्र रूपमा नीतिहरू बनाउन र कार्यान्वयन गर्न सक्षम बनायो। यसले बाहिरीहरूलाई कश्मीरमा जग्गा अधिग्रहण गर्नबाट पनि रोक्‍यो। अनुच्छेद घटण, एउटा छुट्टै संवैधानिक उपधाराले कश्मीरको स्वायत्त स्थितिलाई यसका

स्थायी बासिन्दाहरूलाई विशेष अधिकार र विशेषाधिकार प्रदान गरेर बलियो बनाउँछ।

भारतले एकतर्फी रूपमा विवादित क्षेत्रको क्षेत्रीय स्थिति परिवर्तन गरेको छ जुन विश्वको सबैभन्दा सैन्यीकरण भएको ठाउँ हो। कश्मीरहरूले आफ्नो अभिव्यक्ति र आवागमनको स्वतन्त्रतामा दैनिक प्रतिबन्धको सामना गर्छन्, साथै भारतीय सुरक्षाकर्मीहरूबाट नराम्रो व्यवहारको निरन्तर जोखिम। अझै, धेरै कश्मीरी मुस्लिमहरू, जम्मु र कश्मीरमा प्रभावशाली समूह र भारतीय कब्जाका पीडितहरूका

शासनद्वारा अनगिन्ती अत्याचारका कारण कश्मीरीहरूको हिस्सा बन्न पुगेको छ। आत्मनिर्णयको अधिकारको लागि संघर्षको नेतृत्व गरेको कारण भारतले अवैध रूपमा कब्जा गरेको जम्मु कश्मीरमा हजारौँ मानिसहरू आफ्ना परिवारका सदस्यहरूबाट वञ्चित भएका छन्।

निरन्तर यातना, निर्दोष नागरिकहरूको हत्या र बँक्क र एक को रूपमा कठोर कानूनहरूले काश्मिरी युवाहरूमा असन्तुष्टि सिर्जना गरेको छ जसले उनीहरूलाई उपत्यकामा भारतीय शासन विरुद्ध लडिरहेका समूहहरूमा सामेल हुन बाध्य तुल्यायो र कश्मीर सबैभन्दा ठूलो सैन्यीकृत क्षेत्रहरू मध्ये एक भएको छ। संसार। भारतीय सेनालाई सशस्त्र बल विशेष अधिकार ऐन (बँक्क) र सार्वजनिक सुरक्षा ऐन (एक) को रूपमा कश्मीरमा मानवअधिकार उल्लङ्घन गर्न उन्मुक्ति दिइएको छ।

संयुक्त राष्ट्र महासचिव एन्टोनियो गुटेरेसले पनि मे २०२१ मा भारतलाई संयुक्त राष्ट्रसंघको प्रतिवेदनमा बालबालिका विरुद्ध गोलीको प्रयोग रोक्न, बालबालिकालाई सुरक्षा बलहरूसँग कुनै पनि हिसाबले सम्बन्ध नगर्न सुनिश्चित गर्न र सुरक्षित विद्यालय घोषणा र भ्यानकुभर सिद्धान्तहरूको कार्यान्वयनलाई समर्थन गर्न आग्रह गरेका थिए।।

कश्मीरीहरूले अकल्पनीय सामाजिक, आर्थिक र मनोवैज्ञानिक पीडा भोगेका छन्। कठिन आर्थिक अवस्था, भारतीय सेनाद्वारा कश्मीरीहरूलाई अमानवीय व्यवहारको साथसाथै, शोकांत युवाहरूलाई उनीहरूका दमनकारीहरू विरुद्ध हतियार उठाउन उत्प्रेरित गर्दछ। भारत सरकारले विना प्रमाण पत्रकार, नागरिक समाजका

व्यक्ति र राजनीतिक नेताहरू विरुद्ध आतंकवाद विरोधी र सार्वजनिक सुरक्षा कानूनको प्रयोग गरेर अर्धपूर्ण न्यायिक समीक्षालाई पनि तीव्र बनाएको छ।

प्रभावित बासिन्दा, कार्यकर्ता, सरकारले नियुक्त समितिहरू, राजनीतिज्ञहरू र संयुक्त राष्ट्र मानवअधिकार निकायहरूले पनि कानूनको आलोचना गरेका छन्। तीन वर्ष बितिसक्यो र भारतीय अधिकारीहरू अधिकार र उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्न भन्दा सामान्यतामा बढी चिन्तित छन्। भर्खरैको सीमांकन आयोगको प्रतिवेदनले पनि क्लष्टर मा मुस्लिम बहुसंख्यकलाई सीमान्तकृत गर्ने, मताधिकारबाट वञ्चित गर्ने र अशक्तिकरण गर्ने भारत सरकारको वास्तविक मनसायलाई स्पष्ट रूपमा उजागर गरेको छ। यसले भारतले प्यालेस्टाइनमा इजरायलको ढाँचा पछ्याउँदै जम्मु कश्मीरमा मुस्लिम बहुललाई अल्पसंख्यकमा परिणत गरेको संकेत गर्छ। छोटकरीमा भन्नुपर्दा, भारतद्वारा गरिएका मानवअधिकार अत्याचारका कारण डर, पीडा, आघात र आक्रोश कश्मीरी मुस्लिमहरूको दुर्भाग्यपूर्ण नियति भएको देखिन्छ।

भारतले कश्मीरको विवादित क्षेत्रमा आधारभूत अधिकारको रक्षा गर्न संयुक्त राष्ट्र मानवअधिकार कार्यालयको सिफारिसमा काम गर्नपर्छ। भारतले आफ्नो सार्वजनिक सुरक्षा ऐनलाई संशोधन गर्नपर्छ, प्रशासनिक नजरबन्द कानून जसले दुई वर्षसम्म कुनै आरोप वा परीक्षण बिना हिरासतमा राख्न अनुमति दिन्छ।

अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकार संगठनहरूले पनि भारतमा मानवअधिकारको अवस्था खस्कँदै गएको महसुस गरेका छन्। तसर्थ भारतले वार्ताको टेबुलमा आउनुपर्छ र संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदको प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गरेर जम्मु-कश्मीर विवादको शान्तिपूर्ण समाधान गर्नपर्छ।

दिजित सिंह

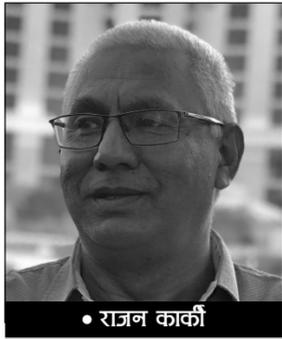
कश्मीरलाई यसको शाश्वत सौन्दर्यका कारण पृथ्वीको स्वर्ग र दक्षिण एसियाको स्विजरल्याण्ड भनिन्छ। यो सुन्दर र रमणीय भूमि सात दशकभन्दा बढी समयदेखि शान्तिबाट वञ्चित छ। कश्मीरीहरूको पीडाको कथा पीडा र पीडाले भरिएको छ र चकनाचुर प्रतिज्ञाहरू छन्।

तीन वर्ष अघि, छ अगस्ट २०१९ मा, भारतले अनुच्छेद घटण खारेज गर्‍यो, झडझड को संवैधानिक धारा जसले जम्मु र कश्मीरलाई यसको विशेष सार्वभौम दर्जा दिन्छ। भारतीय संविधानको धारा १७० को खारेज पहिले नै भरिएको विवादको लागि एक प्रमुख टिपिग बिन्दु प्रतिनिधित्व गर्दछ।

कश्मीर क्षेत्रको विवाद उपमहाद्वीपको विभाजनको अधूरो एजेन्डाको हिस्सा हो र भारत र पाकिस्तान, दुई दक्षिण एसियाली छिमेकी राज्यहरू र आणविक शक्तिहरू बीचको दुश्मनीको मुख्य स्रोत हो। तर, सन् १९४७ मा महाराजाले भारतसँगको तथाकथित 'इन्स्ट्रुमेन्ट अफ एक्सेसन'मा गरेको हस्ताक्षर छलपूर्ण थियो।

यद्यपि, भारतीय प्रधानमन्त्री जवाहरलाल नेहरूले जम्मु र कश्मीर विवादलाई ग्लोबल मा लगे र दुबै देशको दृष्टिकोण सुनेपछि ग्लोबल ले २१ अप्रिल १९२८ मा प्रस्ताव-द्वैत पारित गर्‍यो र कश्मीरको भविष्य निर्धारण गर्न 'जनमत संग्रह' गर्न माग गरे। ग्लोबल प्रस्ताव-२७ बाहेक, महात्मा गान्धी लगायत भारतको प्रारम्भिक नेतृत्वको कथनले पनि विवादित उपत्यकामा जनताको चाहना निर्धारण गर्न जनमत संग्रह गर्ने 'गम्भीर प्रतिज्ञा' गरेको

परिवर्तित सरकार, देशलाई कि विदेशलाई दरकार ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

प्रचण्ड सरकार गठन गर्दा चीनको विशेष हात थियो। त्यसैले त सरकार गठन गर्नासाथ चीनले सीमानाका खोलिदियो, चीनबाट रेलवे अध्ययन टोली आयो, पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमान स्थलको उद्घाटनबाटै चीनले बीआरआई कार्यान्वयनमा आएको घोषणा गरिदियो। यसको अर्थ चीन यो सरकार गठनबाट खुशी छ।

चीन कम बोल्छ र एक्सनमा विश्वास गर्ने गर्छ। यो सरकार गठनमा पनि त्यस्तै प्रतिक्रिया आयो। यही मौकामा सन्धि, सम्झौता, सहमति कार्यान्वयन गराइहाल्न पाए भन्ने सोच पनि हुनसक्छ। चीनको मुख्य चासो नै सुरक्षा हो। यही पेरिफेरिमा चीन नेपालमा मिहिनेरूपले प्रवेश गरिरहेको अनुभूत गर्न सकिन्छ।

सरकार गठनपछि राजनीतिमा जुन प्रकारले घुम्तीपछि घुम्ती आइरहेको छ, दुर्घटनाका संकेतहरू देखिएका छन्, यो देखेर चीन यो सरकार एमाले माओवादीले आधा आधा चलाउने छन् भन्नेमा आश्वस्त छैन। अमेरिकाबाट उपविदेशमन्त्री नुल्याण्ड आएपछि र युएसएआइडीका अधिकारी आउनेभएपछि अकस्मान चीनबाट आउने भनिएको शक्तिशाली जम्बो टोलीको नेपाल भ्रमण अकस्मात रोकिएको छ।

भारत अधिल्लो देउवा नेतृत्वको

गठबन्धन सरकारको निरन्तरता चाहन्थ्यो तर चीनको चलाखीमा प्रभावित भएका मार्क्सवादी र माओवादीले भारोअमेरिकी शक्तिलाई चकमा दिन सफल भए। हुन त माओवादी नेतृत्व भारोपश्चिमा नै हो तर सत्ता प्राप्त नहुने स्थितिमा अहिलेको सरकार बनेको हो। यहीकारण नै हो ठूलो दल भएर पनि प्रतिपक्षमा बस्नुपर्ने कांग्रेसले माओवादी नेतृत्वको सरकार टिकाउन विश्वासका मत दियो। यो नाटकीय भए पनि सबै शक्ति कम्युनिष्ट हुन खतरा देखेका भारोपश्चिमा शक्ति राष्ट्रपति प्रजातान्त्रिक हुनुपर्छ भन्ने मान्यता राख्छन्।

प्रचण्ड नेतृत्वको सरकार भूराजनीतिको प्रतिफल हो। सरकारमा उत्तर छ, दक्षिण पनि संलग्न छ। पश्चिम पनि छन्। यो सरकारलाई कांग्रेसको समर्थन हुनु अर्थपूर्ण छ।

हेर्दा यो कम्युनिष्ट नेतृत्वको सरकार हो, प्रजातन्त्रवादीले पनि समर्थन गरेको छ। तथापि यी कम्युनिष्ट नामधारी पार्टी कमाउनिष्टका रूपमा बदनाम बढी छन्। यिनको व्यवहार, रहनसहन, कार्यशैलीले पनि कमाउनिष्ट नै हुन्। भाष्य, सिद्धान्त र व्यवहारले यी सबै नाममात्रका कम्युनिष्ट हुन्। हरेकको नाइटो उत्तर, दक्षिण, पश्चिमतिर जोडिएको छ। हरेकको छायाँछवि यो सरकारमा देखिन्छ।

चीनले आफ्नो खुशी उसका क्रियाकलापबाट सांकेतिक देखाएको छ। अब नेपालले चीनका अपेक्षा परिपूर्ति गर्न सन्देश दिएजस्तो लाग्छ। नेपालबाट चीनले चाहेको तिब्बतको सुरक्षा मामिला हो। नेपालीभूमिबाट चीनविरोधी क्रियाकलाप नहोस् भन्ने उसको प्राथमिकतामा छ। ताइवानका मामिलामा नेपाल अमेरिकातिर लहसिएकोमा चीन दुःखी छ। यही सन्दर्भमा पश्चिमाको ज्यादा नेपाल आवतजावत र भारतको मौनताभित्रको षडयन्त्रमा पनि चीन चीलको आँखाले हेरिरहेको देखिन्छ। आगामी केही वर्ष नेपालबाट तिब्बत मामिलामा नेपाल परम्परागत मान्यतामा बसिदियो भने त्यतिबेलासम्म चीन विश्वको नम्बरवान

आर्थिक र सामरिक शक्ति बन्ने देखिन्छ। बीआरआईको पुरानो सिल्क रोडको विकासले चीनको प्रतिरक्षाशक्ति धेरै माथि पुगिसकेको हुनेछ।

भारतका सन्दर्भमा नेपालको कालीगण्डकीबाट १० हजारवर्ष पुरानो शिला अयोध्या पुगिसकेको छ। अब भारतमा राममन्दिरको निर्माण र यति नै बेला २०२४ मा आमनिर्वाचन हुनेछ। यी दुबै परिघटनाको भूमरीमा भारत नराप्रसी प्रभावित हुनेछ। नेपालमा पनि नेपाल हिन्दुराष्ट्र होस् भन्ने भावना अभिवृद्धि

दलहरू र प्रतिबन्धित नेकपा माओवादीबीच दिल्लीमा जुन किसिमको १२ बुँदे सम्झौता गराइयो, त्यसपछि संविधानसभाको चुनाव गराइयो र राजतन्त्रको अन्त्य गराइयो, त्यसपछि नेपालमा चीन शक्तिशाली बनेर आएको छ। भारतीय पकड कमजोर बनेर गएको छ। यसकारण नेपालमा पुनः हिन्दुराष्ट्र कायम गराउनु पर्छ। कोर्स करेक्शन गर्नुपर्छ। तर हिन्दुराष्ट्र कायम गराउँदा सर्वमान्य गुरु नभएकाले के होला ? भन्नेतिर भारत सशक्त रहेको पनि देखिन्छ।

•••

प्रचण्ड सरकार गठन गर्दा चीनको विशेष हात थियो। त्यसैले त सरकार गठन गर्नासाथ चीनले सीमानाका खोलिदियो, चीनबाट रेलवे अध्ययन टोली आयो, पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमान स्थलको उद्घाटनबाटै चीनले बीआरआई कार्यान्वयनमा आएको घोषणा गरिदियो। यसको अर्थ चीन यो सरकार गठनबाट खुशी छ।

•••

भएको छ, भारतको प्रभावी हावा पनि चल्दैछ, भारतका हिन्दुगुरुहरूको नेपाल भ्रमण बाक्लिन थालेको छ। भारतीय हिन्दुको मौन समर्थन सतहमा देखिएर भारतकै सहयोगमा नेपालमा अभियानले तीव्रता पाउन सक्ने देखिन्छ। हिन्दुराष्ट्रका सवालमा राजतन्त्र जोडिएर जाने भएकाले १५ वर्षमा पनि बहुल हिन्दुवादले आक्रोश पक्रिन नसकेको हो। इसाईको प्रभावका कारणले पनि पार्टीहरू राजतन्त्र निकट पुग्न नसकेका हुन्।

भारतीय विचारकहरूले नेपालबाट राजतन्त्रको अन्त्य गरिनुबाट भारतलाई लाभ हुन नसकेको उल्लेख गर्ने गरेका छन्। एक विद्वानले त 'व्याकफायर इन नेपाल - हाउ इन्डिया लस्ट द प्लट टू चाइना' पुस्तकमा लेखेका छन्, सन् २००५ मा दिल्लीको मध्यस्थतामा तत्कालीन सात

हिन्दु गणतन्त्र सम्भव छ त ? त्यतिबेला उठ्नसक्ने तीव्र ज्वारभाटाजस्ता बहसमा भारतको स्थान कहाँ होला ? पश्चिम र चीनको प्रतिक्रिया कस्तो होला ? धेरैले बहस छेडेको अवस्था छ। यसकारण भाजपाले राजतन्त्रको बहस अगाडि बढाएका छैनन्, हिन्दुवादलाई मलजल गरेको देखिन्छ, सुनिन्छ।

नेपालमा राजतन्त्रवादीको ठूलै जमात छ। राजतन्त्रवादी राजतन्त्र गइसक्यो भन्ने विश्वास नै गर्दैनन्। एकपल्टको राजा सधैंको राजा भन्ने मान्यता राख्छन्। राजा पूर्व हुँदैन भन्छन्। राजा पनि जब जब मन्दिर अथवा कतै निस्कन्छन्, राजा आउ देश बचाउ भन्ने नारा लागेकै देखिन्छ। जनमत छ। उग्र वामपन्थीसमेत जनमत छ भने राजा पनि शक्ति हो भन्छन्। तर यो संविधानले अथवा राजनीतिक

पार्टीहरूले राजालाई यथा स्थान दिएको देखिदैन।

यद्यपि राप्रपा भन्ने पार्टी छ, जसको २७५ मा १४ स्थान संसदमा छ र पाँचौ पार्टीको रूपमा स्थापित छ। यो पार्टीले ०७९ को आवधिक चुनावपछिको संसदमा संविधान मान्छौं, संविधानले बन्देज नगरेकाले राजा ल्याउँछौं भनेर बोल्न पाइन्छ भन्ने आवाज उठाएका छन्। यो आवाज अझ ठूलो स्वरमा गुञ्जिदै जाने देखिन्छ।

राजतन्त्र किनारा लगाउँदा उत्तर, दक्षिणलाई नै समस्या बढेर गएको छ। राजतन्त्र फर्काउँदा समस्या कतिको हल हुने हो। यसको यथार्थ लेखाजोखा उत्तर दक्षिणले गरेका होलान्, तर बोलेका छैनन्। नेपाली आमसमुदायमा राजतन्त्र हुँदा के पाइएन र गणतन्त्रमा के पाइयो भन्ने बहस चुलिन थालेको छ।

०७२ मा संविधान जारी गरेको ७ वर्ष भइसक्यो। नेपालमा अन्त्योल, अराजकता, अस्पष्टता कम हुन सकेन। राजनेता छन् भन्ने अनुभूति कसैले गर्न पाएनन्। यो बादल कसरी फार्ने, यो दुरावस्था कसरी चिर्ने भन्ने सन्दर्भले राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय दुबैतिर अल्फाइराखेको देखिन्छ।

यस्तो प्रतिकूल मौसममा अमेरिका नेपाल प्रवेश गरेको छ। एमसीसी, एसपीपी अनेक परियोजना चर्चामा छन्। चीनले नेपालबाट जे अपेक्षा राखेको छ, त्यही विषयमा अमेरिकाको भूराजनीतिक चासो छ। तिब्बत र ताइवानलाई स्वतन्त्र पार्ने नै अमेरिकी मुख्य एजेण्डा हो। नेपालबाट तिब्बती स्वतन्त्रताका लागि केही गर्न सकिन्छ भन्ने अमेरिकी विश्वास छ। यही विश्वास नेपालमाथि बिस्तारै व्यवहारिक दबाव बन्दै गएको छ। एसपीपी तत्काल मान्दैनौं भने तापनि भित्रभित्रै भर्ती खुलिसकेकाले अमेरिकाको रणनीतिलाई नेपालले रोकनसक्ने आँट गर्लाजस्तो देखिदैन। प्रश्न यति छ, नेपालबाट तिब्बत र उता दक्षिण कोरियाबाट ताइवान दोहोरो युद्धमोर्चामा अमेरिकाले चीनलाई कति गाल्न सक्ला >>> बाँकी ६ पेजमा

साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेशन लिमिटेड

द्वारा प्रवर्द्धित

STC ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाण्डर्डको मित्र बाहिर रवर कोट भे बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न नसकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्युटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोह्रै आना दुक्क हुनुहोस्

साल्ट ट्रेडिङ्ग समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पढथ्यौ हाती बसीकन सँगे वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूँदै त्यो जस्ले बिसियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो ऋरेर पनि जस्ले सक्तियो देशको माटो ।

कायर भयर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भयर एकै पटक मर्न सकौ ।

- अभियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

अदालतबाटै बेथिति माथिको सुधारको सुरुवात

निकै चर्को स्वरमा नैतिकता र सुशासनको नारा दिएर राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी गठन गरेका रवि लामिछानेलाई आफ्नै बोली भारी परेको छ । सबैभन्दा अदालतको सम्बैधानिक इजलासले माघ १३ गते लामिछानेले दोहोरो नागरिकता लिएको भन्दै उनका सबै पद खारेज गरिदिएपछि लामिछानेले उपप्रधान सहित गृहमन्त्री, सांसद, संसदीय दलको नेता र राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीको सभापति पद समेत गुमाएका छन् । लामिछाने माथि दोहोरा नागरिकता लिएको र भ्रष्टा प्रमाण पेश गरेर राहदानी लिएको आरोप लाग्दै आएकोमा अदालतले त्यसलाई प्रमाणित गरिदिएको छ । उनी प्रक्रियागत ढंगबाट अधि नबढ्दा उनी आफै फसेका छन् । उनलाई प्रक्रिया पुन्याएर नागरिकता र राहदानी लिने बाटो खुल्ला भएपनि अहिले उनीमाथि अमेरिकी नागरिकता कायम रहेकै अवस्थामा बढेर भएको नेपाली नागरिकता प्रयोग गरेर प्रतिनिधिसभाको उम्मेदवार बनेकोले उनको सांसद पद बढेर भएको छ । अदालतको आदेश अनुसार उनले एकै पटक चारवटा पद गुमाएका छन् । सांसद पद गुमाएकै कारण उपप्रधान तथा गृह मन्त्री पनि गुमेको छ भने आफ्नो पार्टीको सभापतिमा रहिरहन पनि उनी अयोग्य भएका छन् । यी सबै पदका लागि अनिवार्य रूपमा नेपाली नागरिकता आवश्यक हुन्छ । माघ १५ गते पुन नेपाली नागरिकता लिएपछि सोही दिन रास्वपाको केन्द्रीय समितिको बैठक बोलाएर त्यही बैठकबाट पुनः उनी सभापति बनेका छन् ।

माघ १३ गते सबैभन्दा अदालतका काम प्रधानन्यायाधिश हरिकृष्ण कार्कीको नेतृत्वमा न्यायाधिशहरू विश्वम्भर प्रसाद श्रेष्ठ, इश्वर प्रसाद खतिवडा, आनन्दमोहन भट्टराई र अनिल सिन्हाको सम्बैधानिक इजलासले लामिछानेका विषयमा निर्वाचन आयोगमा भएका सबै प्रक्रियाहरू बढेर गदै लामिछानेको उम्मेदवारी कायम गर्ने, निर्वाचन घोषणा गर्ने र निर्वाचित भएको प्रमाणपत्र दिने आयोगको काम कारवाही समेत बढेर भएका छन् । लामिछाने गत मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा चितवन-२ बाट निर्वाचित भएका थिए । अदालतले निर्वाचन आयोगका त्यस क्षेत्रका सबै काम कारवाही बढेर गरि दिएका हुनाले अब चितवन-२ मा पुन प्रतिनिधिसभाको सांसदका लागि निर्वाचन हुने निश्चित भएको छ । सबैभन्दा अदालतको सम्बैधानिक इजलासको शुक्रबारको फैसलाले नजिर समेत स्थापित गरि दिएको छ । विदेशको नागरिकता प्राप्त गरेपछि नेपालको नागरिकता कायम रहँदैन र त्यस्तो व्यक्तिले विदेशी नागरिकता त्यागेपछि नेपालको नागरिकता प्राप्त गर्न सक्छन् तर स्वतः होइन यसका लागि प्रक्रिया पुरा गर्न पर्दछ । यसको अर्थ हो नेपालको नागरिकता प्राप्त गर्न संविधान ऐन कानूनमा भएका प्रक्रियाहरू पूरा हुनुपर्दछ । सबैभन्दा अदालतको फैसलाले प्रष्ट पारेको छ । नेपाली नागरिकता पुनः प्राप्त गर्न विदेशी नागरिकता त्यागेको निस्सा सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारी समक्ष अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्दछ र पुनः नेपाली नागरिकता पाउँ भनि निवेदन दिनुपर्दछ भन्ने स्थापित गरिदिएको छ । लामिछानेले २०५० सालमा लिएको नेपाली नागरिकतालाई नै प्रयोग गरेर उनी प्रतिनिधिसभाको सांसद पदमा निर्वाचित भएका थिए । तर त्यसैबीचमा उनले अमेरिकी नागरिकता लिएका र अमेरिकी नागरिकता त्यागेपछि त्यसको निस्सा सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई नदिएको र पुनः नेपाली नागरिकता पाउँ भनि प्रक्रिया पुन्याएर निवेदन समेत नदिएकै कारण उनको पार्टी सभापति सहित सांसद र उपप्रधान तथा गृहमन्त्री पद समेत गुमेको छ ।

लामिछाने जस्तो चतुर व्यक्तिलाई त्याग गरिसकेको नागरिकता पुनः लिन के गर्नुपर्दछ भन्ने थाहा नभएको होइन उनले आफूलाई नै सर्वेसाँवाँ ठानेका र सडकमा आफ्नो पक्षमा केही मानिस आए भन्दैमा मै हुँ भन्ने घमण्डले गर्दा उनी आफैँ डुबेका छन् । लामिछाने माथि दोहोरा नागरिकता लिएको र अमेरिकी नागरिकता हुँदाहुँदै नेपाली राहदानी लिएको विषयमा समेत अनुसन्धान चलिरेका हुनाले उक्त अनुसन्धान नसकिन्जेल उनले अब कुनै सार्वजनिक पद धारणा गर्न सक्दैनन् । दोहोरो नागरिकता लिएको र भ्रष्टा प्रमाणको आधारमा नेपाली राहदानी लिएको विषयमा अनुसन्धानमा सघाउनु लामिछानेको कर्तव्य समेत हो । दोहोरो नागरिकता लिएको र भ्रष्टा प्रमाणका आधारमा राहदानी लिएको प्रमाणित भए उनीमाथि फौजदारी कानून अनुसारको अपराध गरेकोमा जिल्ला अदालतमा मुद्दा चल्न सक्छ त्यस कारणले गर्दा अब लामिछानेले सम्पूर्ण रूपमा सफाई नपाएसम्म सार्वजनिक जिम्मेवारी लिने प्रयास नगरेकै बेस ।

सफाई नपाएसम्म पुनः नागरिकता प्राप्त गरेर मन्त्रीको नियुक्ति लिएमा सुशासनको पैरवी गर्ने लामिछानेको नैतिक धरातल नै समाप्त हुनेमात्र होइन कानुनी रूपमा प्रश्न उठ्न सक्छ । नेपाली नागरिकता पुनः लिएपछि पनि उनीमाथि अनुसन्धान भइरहेको अवस्थामा उनलाई फेरि मन्त्री बनाइएको खण्डमा दाहाल सरकारप्रति पनि प्रश्न उठ्ने भएकाले गर्दा बहुरूपको सट्टा अनुसन्धानलाई सघाउनु र त्यसको निष्कर्ष पखनु नै उनैको हितमा हुनेछ । लामिछानेले एकै पटक दुई देशको नागरिकता लिएको आरोप लाग्दै आएको छ तर त्यसको अनुसन्धान हुँदा हुँदै नै गृहमन्त्री बनेर आएपछि अनुसन्धान नै रोकिएको थियो । सुशासनको लोकप्रिय नारा दिएर निर्वाचन जितेका लामिछाने आफैँमाथि अनुसन्धान गरिरहेको मन्त्रालयको मन्त्री बनेर आफैँमाथि लागेको फौजदारी कसुरमा कारवाही हुने विषयमा तालुकदार मन्त्रालयको जिम्मेवारी लिएको भन्दै लामिछानेले उपप्रधान तथा गृहमन्त्री बने देखि नै उनको आलोचना हुँदै आएको थियो ।

लामिछानेले लिएको राहदानीको विषयमा अनुसन्धानबाट पुष्टि भएमा लामिछानेले भविष्यमा उम्मेदवारसम्म बन्न नसक्ने अवस्था आउन सक्छ । अदालतले विदेशी नागरिकता त्यागेकै निस्सा देखाएर नेपाली नागरिकता लिन पुनः प्रक्रियामा जानुपर्ने नजिर कायम गरि दिएको हुनाले विदेशमा बस्ने नेपालीहरूले उतैको नागरिकता लिएर नेपालको नागरिकता नत्यागी नेपालमा आएर राजनीति गर्ने र सांसद मन्त्री सम्म हुन सक्ने सम्भावनालाई बन्दैज लगाईदिएको छ । यसरी अदालतले अझै न्याय हराएको छैन, कानून सबैका लागि बराबर भन्ने सिद्धान्तलाई प्रमाणित गरिदिएको हामीले ठानेका छौं ।

कांग्रेसले राष्ट्रपति चहानुको अर्थ

राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनको मिति सार्वजनिक भएपछि राजनीतिक दलहरूले परिणाम आ आफ्नो पक्षमा पार्न जोड घटाउ सुरु गर्न थालेका छन् । अहिले सत्ता गठबन्धन एकजुट भएमा उनीहरूले उठाएका उम्मेदवारको जित निश्चित रहेको भए पनि प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको विषय उठाएकाले गर्दा नेपाली कांग्रेसका केही उत्साह थपिएको छ । प्रधानमन्त्रीले आफू प्रधानमन्त्री बन्दा नेकपा एमालेसँग भएको सहमति अनुसार अधि बढ्नुपर्ने भएपनि उनले पार्टी अध्यक्षको नाताले नभई मुलुकको प्रधानमन्त्रीको नाताले मुलुक सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय सहमतिको विषय उठाइनुलाई स्वाभाविकै मानिनु पर्दछ । मुलुक सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय सहमतिको सहमति बनेमा त्यो पनि राम्रो कुरा हो । तर, प्रधानमन्त्री दाहालले कांग्रेसकै पक्षमा राष्ट्रिय सहमतिको विषय उठाउनु भएको हो त्यो पनि राष्ट्रपतिकै लागि हो भने त्यो स्वयम् प्रधानमन्त्री दाहालकै लागि घातक सावित हुन सक्छ । गत मंसिर ४ गतेको निर्वाचन अगाडिसम्म नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा नेतृत्वमा माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी लगायतका दलहरू सम्मिलित सरकार थियो । त्यसबेला उनीहरू गठबन्धन नै गरेर निर्वाचनमा गएका थिए । देउवा नेतृत्वको सरकार करिब १७ महिना सञ्चालित भएको थियो । त्यसबेला देउवा, दाहाल र माधव नेपाललाई राष्ट्रिय सहमति चाहिएन त्यसबेला उनीहरूको ध्यान नेकपा एमालेलाई एक्याउने र निर्वाचन परिणाम आफ्नो पक्षमा पार्न मात्र गएको थियो । तर उनीहरूले सोचेजस्तो निर्वाचन परिणाम आउन नसकेको र नेपाली कांग्रेस नै सबैभन्दा ठुलो दल बनेका हुनाले कांग्रेसले आफूलाई सर्वेसाँवाँ ठानेको हुनाले मात्र माओवादी केन्द्र नेकपा एमालेसँग सहकार्य गर्न पुगेको सत्य वास्तविकता होइन र ?

२०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तन पछि सत्ताको नेतृत्व सबैभन्दा धेरै कांग्रेसले नै गरेको छ । कहिले एकलौटी सरकार त कहिले संयुक्त सरकारको नेतृत्व कांग्रेसले गरेको थियो । कांग्रेसले सत्तामा पुगेपछि आफूलाई मालिक सम्भिन र सत्ता बाहिर बस्नुपर्दा पानी बेगरको माछा जस्तो छटपटाई रहने गर्दछ यो उसको विगतले समेत देखाई सकेको छ । अहिले पनि कांग्रेस पानी बेगरको माछा जस्तो भएर छटपटाई रहेको र वर्तमान सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउनको लागि रणनीतिक उद्देश्यका साथ आफू प्रमुख विपक्षी दल हुनु भन्दा सरकारलाई विश्वासको मत दिएर भएपनि त्यहीबाट सरकारको विघटन गर्ने उद्देश्यका साथ अगाडि बढेको प्रष्ट हुँदै गएको छ । सरकारलाई विश्वासको मत दिएकै दिनदेखि कांग्रेसले राष्ट्रिय सहमतिको माला जफिरहेको छ तर के का लागि राष्ट्रिय सहमति भन्ने उसले प्रष्ट नपारेको हुनाले प्रष्ट हुन्छ राष्ट्रपति पदको लागि राष्ट्रिय सहमति ? प्रधानमन्त्री दाहाल नेकपा एमालेसँग भएको सहमति अनुसार उनी प्रधानमन्त्री भएका हुन् त्यही सहमति अनुसार एमालेले प्रतिनिधिसभाको सभामुख पाएको छ भने सातै प्रदेशमा सहमति अनुसार नै मुख्यमन्त्री र मन्त्रीहरू नियुक्त भईसकेको अवस्थामा केही दाउपेच खेलैका लागि राष्ट्रपतिमा चाँहि सहमत लागु हुँदैन र राष्ट्रिय सहमति चाहिन्छ भन्नुको पछाडि केही षड्यन्त्र लुकेको प्रष्ट छ । प्रधानमन्त्री दाहाल कांग्रेसको सहयोगमा पाँच वर्षसम्म प्रधानमन्त्री बन्न चाहान्छन् भनेर एमाले र माओवादीबीचको सहमति अनुसार प्रधानमन्त्री र प्रतिनिधिसभाको सभामुख आलोलालो हुने सहमति अनुसार पुष्पकमल दाहाल साँढे दुई वर्ष प्रधानमन्त्री रहने छन् त्यसपछि नेकपा एमालेले प्रधानमन्त्री पाउने र अहिलेका सभामुख देवराज धिमिरेले पनि साँढे दुई वर्ष पछि राजिनामा दिएपछि माओवादी केन्द्रले सभामुख पाउने सहमति भएको छ भने राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको कार्यकाल भने पाँच वर्षको हुनेछ भन्ने सहमति भएकाले गर्दा त्यसैलाई स्वीकार गरेर दाहाल प्रधानमन्त्री भएका हुनाले

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

अहिले आएर अनेक बहानाबाजी गरेर पदका लागि राष्ट्रिय सहमति खोजिनु पर्दछ भन्ने राजनैतिक इमान्दारिता हुन सक्दैन/होइन । राजनीतिमा राजनैतिक इमान्दारिता पहिलो प्रश्न हो । तर हाफ्रा राजनीतिक दलका नेताहरूले त्यस्तो इमान्दारिता देखाउन नसकेको हुनाले नै उनीहरूमाथि बारम्बार प्रश्न उठ्ने गरेको छ ।

संविधानमा व्यवस्था भएअनुसार प्रधानमन्त्री कार्यकारी हुने र राष्ट्रपति पद आलंकारिक हुने सम्बैधानिक व्यवस्थाले गर्दा राष्ट्रपतिलाई सरकारले गरेका निर्णयहरू स्वीकार गर्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ । राष्ट्रपति भनेको संविधानको पालक र संरक्षक समेत रहेकाले राष्ट्रपतिले सरकारलाई निश्चित विषयहरूमा सल्लाह दिन सक्छन् । तर सरकारले राष्ट्रपतिले दिएको सल्लाह र सुभाषलाई अटेर गर्ने गरेका हुनाले कहिलेकाँही राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्रीबीचमा दुरार उत्पन्न हुन सक्छ । त्यही कारणले गर्दा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल अहिले आफूलाई चुनौती दिन नसक्ने व्यक्तिलाई राष्ट्रपति बनाउन चाहिरहेका छन् । पूर्व राष्ट्रपति र वर्तमान राष्ट्रपतिले कार्यकारी प्रमुखको निर्णयलाई चुनौती दिएर

प्रधानमन्त्री दाहाल नेकपा एमालेसँग भएको सहमति अनुसार उनी प्रधानमन्त्री भएका हुन् त्यही सहमति अनुसार एमालेले प्रतिनिधिसभाको सभामुख पाएको छ भने सातै प्रदेशमा सहमति अनुसार नै मुख्यमन्त्री र मन्त्रीहरू नियुक्त भईसकेको अवस्थामा केही दाउपेच खेलैका लागि राष्ट्रपतिमा चाँहि सहमत लागु हुँदैन र राष्ट्रिय सहमति चाहिन्छ भन्नुको पछाडि केही षड्यन्त्र लुकेको प्रष्ट छ ।

सम्बैधानिक दायरामा नरहेका निष्कर्षमा दाहाल पुगेका हुनाले नै राष्ट्रिय सहमतिबाटै राष्ट्रपतिको चयन हुनुपर्ने बताउँदै आएका भएपनि राष्ट्रिय सहमतिबाटै राष्ट्रपति चुनिने व्यक्ति को हो र कुन दलबाट हो भन्ने प्रष्ट नपारेका हुनाले उनको भनाईलाई नै अहिले शंकाको रूपले हेरिएको छ । पार्टीप्रति उत्तरदायी व्यक्ति राष्ट्रपति हुँदा संविधानको दायरा मिचिने चिन्ता प्रधानमन्त्रीलाई हो भने प्रधानमन्त्रीबाट संविधान मिचिँदा त्यसलाई सुधार गर्न आवश्यक सल्लाह र सुभाष दिने काम राष्ट्रपतिको होइन र ? राष्ट्रपति संविधानको संरक्षक समेत भएकाले राष्ट्रपतिले संविधानको रक्षाका लागि आवश्यक सल्लाह र सुभाष दिनु उसको कर्तव्य र दायित्व समेत हो ।

आउँदो फागुन २५ गते राष्ट्रपति र चैत्र ३ गते उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन गराउने तालिका निर्वाचन आयोगले सार्वजनिक गरेको छ । अब राजनीतिक दलहरूले करिब एक महिनाभित्रमा राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको उम्मेदवारको ढुंगो लगाउनुपर्ने बाध्यतामा उनीहरू रहेका छन् । राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको मतदाताहरूमा संघीय संसदका सांसद र प्रदेशसभाका सांसदहरू रहेका हुनाले निर्वाचन आयोगलाई

निर्वाचन गराउन कुनै कठिनाई छैन भने मतदाताहरूलाई समेत मतदान गर्न कुनै कठिनाई देखिँदैन । मतदाताहरू दलबाटै सांसद पद जितेका हुनाले उनीहरूले आ आफ्नो दलकै उम्मेदवार वा सहमति भएको खण्डमा त्यही सहमतिका उम्मेदवारलाई मतदान गर्ने भएकाले अहिलेको अवस्था हेर्दा र एक महिनाभित्रमा राजनीतिक उथलपुथल नभएको खण्डमा सत्ता गठबन्धनकै उम्मेदवार राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपति निर्वाचित हुने सम्भावना रहेको छ । तर यस बीचमा धेरै समिकरण बन्छ भन्ने अहिले नै भन्न सकिने अवस्था देखिँदैन ।

राष्ट्रपतिको चयन भावी सरकारसँग समेत जोडिएको छ । संविधानको धारा ७६ को (२) अनुसार बनेको पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारले बहुमत गुमाएको अवस्थामा जहिले पनि नयाँ सरकारको गठनका लागि बाटो खुल्ला हुन्छ । दाहाल नेतृत्वको सरकारले बहुमत गुमाएको अवस्थामा अब आउने राष्ट्रपतिले संविधानको कुन धारा अनुसार सरकार गठनका लागि आह्वान गर्दछ भन्ने महत्वपूर्ण हुन्छ । संविधानको धारा ७६ को(२) अनुसार जाँदा सहमतिको सरकार गठनको एउटा कोर्स अगाडि बढ्छ भने ७६ को (३) अनुसार सरकार गठनको आह्वान भएमा संसदमा ठुलो दलको नेताले आफ्नो नेतृत्वमा सरकार गठनको बाटो खुल्ला हुन्छ । दाहाल नेतृत्वको सरकार गठन हुँदा माओवादी र नेकपा एमालेबीचमा आधा आधा कार्यकाल सरकारको नेतृत्व गर्ने सहमति भएको छ तर संसदमा कांग्रेस ठुलो दल रहेको छ । संविधानको धारा ७६ को ३ अनुसार सरकार गठनको राष्ट्रपतिबाट आह्वान भएको खण्डमा सरकारको नेतृत्व कांग्रेसको हातमा पुग्छ ।

राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनको लागि अहिलेको मतभार अनुसार माओवादी निर्णयक रहेकाले उसले आफ्नो प्रस्तावले प्राथमिकता पाउन सक्ने बुझाईमा प्रधानमन्त्री दाहाल रहेका छन् । दाहालको प्रस्तावमा नेपाली कांग्रेस सकारात्मक भएपनि नेकपा एमाले भने सशक्त भएको छ । नेकपा

●●●

●●●

●●●

●●●

एमालेले भने दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउने निर्णय गर्दा भएको सहमति अनुसार नै अधि बढ्नुपर्ने बताउँदै आएको भएपनि कांग्रेसले भने दाहाललाई नै आफ्नो पक्षमा पारेर राष्ट्रपति आफ्नो पोल्तामा पार्ने रणनीति लिँदै आएको छ । माओवादी केन्द्रका केही नेताहरूले प्रधानमन्त्री दाहालले भने जस्तै राष्ट्रिय सहमतिमा राष्ट्रपति चुनुपर्ने बताउँदै आएका भएपनि अन्य केही नेताहरूले भने प्रधानमन्त्री दाहालले पुस १० नेकपा एमालेसँग भएको सहमति अनुसार नै अधि बढ्नुपर्ने बताउँदै आएका छन् ।

माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री दाहालमाथि अस्थिर चरित्रका राजनीतिज्ञको आरोप लाग्दै आएकोमा दाहालले अब उक्त आरोपबाट मुक्त हुनका लागि पनि नेकपा एमालेसँग भएको सहमति अनुसार नै अधि बढ्नुको विकल्प देखिँदैन । व्यक्तिगत स्वार्थभन्दा माथि उठ्ने प्रयासमा दाहालले सक्रियता देखाएर राजनीतिक इमान्दारिता देखाउन सकेको खण्डमा अस्थिर राजनीतिज्ञको आरोपबाट उनी मुक्त हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ । त्यसैले अब ढुलमुल गरी राजनीतिलाई प्रदुषण नगर्नु नै स्वयम् दाहालकै लागि हितकर हुन सक्छ ।

विपक्षी दल, राष्ट्रपति र राष्ट्रपति निर्वाचनको विवाद

बलराम केसी

गठन भएको एक महिना बिता पनि सरकारले गति लिन सकेको छैन। रवि लामिछानेको बहिर्गमनले फर्ने के गति लेला ? जनसंख्या र देशको आकारमा दलहरू धेरै भएकाले बहुमत नआउनु अस्वाभाविक होइन। संविधानका 'फाउन्डिङ फादर'हरूले धारा ७६(२) यस्तै अवस्थाका लागि व्यवस्था गरेका हुन्। मिलिजुली सरकारको कार्यकाल अनिश्चित हुन्छ। तर, दुई वर्ष अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउन नपाउने व्यवस्थाले गठबन्धनभित्रैबाट सरकार नढालिएमा दुई वर्ष यो सरकार अड्न सक्छ।

संसदमा विपक्षी कुन दल हुने ? राष्ट्रपति कांग्रेसको कि एमालेको ? राष्ट्रपतिको चुनाव कहिले गर्ने ? भन्ने विषयमा असंवैधानिक र अस्वस्थकर विवाद जारी छ। १ पुस ०१७ को कदम वर्तमान फोहोरी राजनीतिका लागि धेरै हदसम्म जिम्मेवार छ। बिपी कोइराला, कृष्णप्रसाद भट्टराई, गणेशमान सिंह, टंकप्रसाद आचार्यजस्ता इमानदार राजनेताहरूको आन्दोलन र राजनीति देशमा प्रजातन्त्र र संसदीय परम्परा बसाल्न र आर्थिक विकास गर्नका लागि थियो। उनीहरूको राजनीति पद, पैसा र पावरका लागि थिएन। आजका नेताहरूको राजनीति पावर, पैसा र पदका लागि केन्द्रित छ। तटस्थ र निष्पक्ष हुनुपर्ने राष्ट्रपति पनि मेरो भागमा पर्नुपर्छ भनेर तल्लो स्तरको राजनीति गरिँदै छ।

०१७ सालको कदमले संसदीय र संवैधानिक विकास ५० वर्ष अवरुद्ध भयो। ती महान् राजनेताहरू राज्यशक्तिका बलमा उपेक्षित मात्र भएनन्, अराष्ट्रिय तत्वको उपाधिसमेत पाए, विनाअपराध। ०४७ पछि आजका ठूला भनिएका नेताहरूको उदय भयो। आजका नेताहरू शक्ति र सत्ताका भोका देखिए। 'गभर्नेन्स'को अनुभव नभएको मात्र होइन 'गभर्नेन्स' भन्ने थाहा नै छैन यिनलाई। प्रथम पुस्ताका ती चार महान् नेताहरूले संसदीय र संवैधानिक परम्परा र इमानदार राजनीतिक संस्कार शुद्ध राजनीतिक लिंगेसी बसाल्न पाएनन्।

आजका नेताहरू विनागुरुका चेला हुन्। यिनमा न अध्ययन छ, न अनुभव। पञ्चायतविरुद्ध जेल पर्देमा अनुभवी हुने होइन। नेतृत्वमा अनुभव, अध्ययन र राजनीतिक संस्कार अभाव भएकाले प्रधानमन्त्रीको कार्यकाल, सभामुख र राष्ट्रपतिको भागबन्डा गरिँदै छ। प्रधानमन्त्री पद 'अग्रिम बुकिङ' गर्ने कुसंस्कार भित्र्याइएको छ। अढाई वर्षपछिका लागि एमाले अध्यक्ष केपी ओलीले सिंहदरबार बुकिङ गरिसक्नुभयो र त्यसको टिकट पुष्पकमल दाहालले बिक्री गर्नुभयो।

यतिखेर राष्ट्रपतिका लागि मारामार चल्दै छ। नेपाल कुशासन, भ्रष्टाचार र फोहोरी राजनीतिबाट पीडित छ। देशमा पूर्ण प्रजातन्त्र छ तर संविधान र कानूनविपरीत सञ्चालित छ। नेपालले इमानदार नेता पाउन सकेन। सुशासन र कानुनी शासन संविधानको पानामा मात्र छ। एक मात्र सदस्य भएको दल विपक्षी बनाइने प्रपञ्चसमेत रचियो। देश चलाउन राजनेता चाहिन्छ। संविधान अन्य देशको सारेर पनि राम्रो बनाउन सकिन्छ। नेता बाहिरबाट ल्याउन मिल्दैन। ठूला भनिएका हालका नेताहरू भूकम्प आएपछि पलाएका डकमी भए, राजनेता भएनन्। विनागुरुको 'होम ग्रोन' नेताहरूबाट देश चलाउनुपरेको छ।

विपक्षी दलसम्बन्धी विवाद : विपक्षी दलसम्बन्धी कानून स्पष्ट छ। तर, यसको गलत व्याख्या गरियो। कहीं नभएको जात्रा हौडीगाउँमा भनेजस्तो १० प्रतिशतभन्दा बढी सांसद भएको पहिलो ठूलो दललाई विपक्षी नामांन एउटा मात्र सांसद भएको दललाई विपक्षीको दर्जा

दिने चर्चासमेत चल्थो। 'संघीय संसद् का पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधासम्बन्धी ऐन, २०७३' (यसपछि यसलाई ऐन भनिनेछ) ले विपक्षी दलको व्यवस्था गरेको छ। ऐनको दफा २ (ङ) (१) मा मन्त्रिपरिषद् गठन गर्न समर्थन गर्ने दल र १० प्रतिशत सांसद नहुने दलबाहेक प्रतिनिधि सभामा १० प्रतिशतभन्दा बढी सदस्य भएको दल 'विपक्षी दल' बन्ने स्पष्ट व्यवस्था छ।

दुई अवस्थामा कुनै दलले 'विपक्षी दल'को मान्यता पाउँदैन। एउटा अवस्था, मन्त्रिपरिषद् गठन गर्न राष्ट्रपतिसमक्ष पठाइएको निवेदनमा समर्थन गर्ने दल र अर्को अवस्था १० प्रतिशत सांसद नपुन्याउने दल। धारा ७६ (२) को सरकार गठनको आह्वानमा समर्थन गरेको छैन र सांसद संख्या १० प्रतिशत नघाएको छ भने ऐनअनुसार उसले स्वतः विपक्षी दलको मान्यता पाउँछ। अलमल र भ्रम ऐनमा परेको 'मन्त्रिपरिषद् गठन गर्न समर्थन गर्ने' भन्ने वाक्यांश र धारा ७६(४) को 'विश्वासको मत दिने' भन्ने पदावलीमा पन्यो। ऐनको २ (ङ) (१) को व्यवस्था संसद्मा विश्वासको मत दिने अवस्थाको होइन। दफा २(ङ) (१) को व्यवस्था र 'विश्वासको मत'को अवस्था फरक हो।

ऐनको व्यवस्था संसद्मा विश्वासको मत लिने अवस्थामा ३० दिनअगाडि राष्ट्रपतिसमक्ष राष्ट्रपति भवनमा सरकार बनाउन सक्छु भनेर दरखास्त हाल्ने वा दरखास्तमा समर्थन गर्ने अवस्थाको हो। धारा ७६ (२) को आह्वानमा १३८ सांसदको समर्थन छ भनेर प्रधानमन्त्री पदको दाबी पेस गर्ने राष्ट्रपतिसमक्ष नै हो। ऐनको दफा २(ङ) (१) ले प्रमुख विपक्षी बन्न रोक लगाएको राष्ट्रपति भवनमा सरकार बनाउन समर्थन छ भनेर हस्ताक्षर गर्ने दलका लागि हो। ३० दिनपछि संसद् भवनमा विश्वासको मत हाल्ने दलका लागि होइन। विश्वासको मत संसद् भवनमा सभामुखसमक्ष दिइन्छ। ऐनको २ (ङ) (१) ले विश्वासको मत दिने वा लिने दल र विश्वासको मत लिँदा वा दिँदाको अवस्थालाई भनेको होइन। सरकार गठन सुरु ऐनको २(ङ) (१) बाट हुन्छ। विश्वासको मतबाट सरकार गठन अन्त्य हुन्छ। नेपाली कांग्रेस राष्ट्रपतिको धारा ७६(२) को आह्वानमा ऐनको २ (ङ) (१) मा सहभागी नभएकाले धारा ७६ (४) अनुसार विश्वासको मत दिँदैन प्रमुख विपक्षी दल बन्ने उसको संवैधानिक हक खोसिँदैनथ्यो र खोसिएन पनि।

राष्ट्रपतिमा विवाद : राष्ट्रपतिको चुनाव हुँदै छ। तटस्थ र संवेदनशील पदमाथि राजनीतीकरण गरियो। राजनीतिबाट टाढा रहनुपर्ने राष्ट्रपति मेरो भागमा पर्नुपर्छ भन्नुले नै दलका नेताले कति भेली र फोहोरी राजनीति गर्छन् भन्ने प्रस्ट हुन्छ। धारा ६१ अनुसार संविधानको रक्षा र पालना गर्ने र देशको एकताको प्रतीक बन्नुपर्ने राष्ट्रपतिको पद हो। कांग्रेसको नेतृत्व गठबन्धन राष्ट्रपति मागका कारण टुट्यो। मौका छोपेर एमालेले राष्ट्रपति भागमा पन्यो भनेर राष्ट्रपतिमा कांग्रेस र एमालेबीच तानातान देखिन्छ। प्रधानन्यायाधीश मेरो भागमा पर्नुपर्छ भन्न कसैले मिल्छ ? राष्ट्रपति मेरो भागमा पर्नुपर्छ भन्नु पनि त्यस्तै हो।

बिपी कोइराला, कृष्णप्रसाद भट्टराई, गणेशमान सिंह, टंकप्रसाद आचार्यहरूको पुनः सम्मना आउँछ। उनीहरू जीवित रहेका भए अथवा १ पुस ०१७ को कदमले प्रजातान्त्रिक विकास अवरुद्ध नगरेको भए राष्ट्रपति पद भागबन्डा लगाउँदैनथे। राष्ट्रपति पद दलबाट टाढा निष्पक्ष र तटस्थ बस्नुपर्ने पद हो। उदाहरण भर्खरै मृत्यु भएकी बेलायतकी महारानी हुन्। संसदीय व्यवस्थामा राष्ट्रप्रमुख शक्तिशाली कहीं कतै हुँदैन। आमनिर्वाचनपछि सरकार गठन गर्ने अवस्थामा बाहेक अन्य सम्पूर्ण अवस्थामा प्रधानमन्त्री या अन्य तोकिएको निकायको सिफारिस, सुभाब, सहमतिमा मात्र काम गर्नुपर्छ। गरिमामय राष्ट्रपति पदलाई देउवा र ओलीले धमिल्याउँदै छन्।

केही मिडियाले राष्ट्रपतिलाई प्रधानमन्त्रीभन्दा पनि शक्तिशाली भनेर समाचार सम्प्रेषण गरे, ती गलत थिए। नेपालको राष्ट्रपति भारत र बेलायतको राष्ट्रप्रमुखजस्तै हो। राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी र तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी ओलीबाट भएका दर्जनौं संविधान उल्लंघनलाई लिएर नेपालका राष्ट्रपति बहादुर र शक्तिशाली भन्नु अज्ञानता र मुख्याई मात्र हो।

संसदीय व्यवस्थामा राष्ट्रप्रमुख शक्तिशाली हुँदैन। राष्ट्रपतिबाट संसद्दे दुईपटक पारित गरेर पठाएको नागरिकता विधेयक अनुमोदन नगरेर अन्तर्राष्ट्रिय

प्रोत्साहन दिने र सचेत गराउने व्यवस्था थियो। धारा ३५ (१) मा नेपालको कार्यकारी अधिकार राजा र मन्त्रिपरिषद् हुने व्यवस्था थियो। धारा ४४ मा राजा र दुई सदस्यसहितको व्यवस्थापिका मिलेर संसद् बन्ने व्यवस्था थियो। बेलायतमा यस्तै व्यवस्था छ। यस्तो व्यवस्था भएमा राष्ट्रप्रमुख 'संवैधानिक' मानिन्छ। वर्तमान संविधानले यो व्यवस्था फिकेकाले हाम्रो राष्ट्रपतिको हैसियत जापानका राजाजस्तो 'आलंकारिक' मात्र हो। राष्ट्रपति शक्तिशाली रहेछ, भनेर भ्रममा नपर्ने। राष्ट्रपतिलाई शक्तिशाली मान्ने हो भने संविधान उल्लंघन गर्नमा शक्तिशाली माने

'फ्रड अन द कन्स्टिच्युसन' हो। शिशु लोकतन्त्रमा दोस्रो राष्ट्रपतिको कार्यकाल 'एक दुःखान्त इपिसोड' हो। राष्ट्रपतिमा केही गुण हुनुपर्छ। उम्मेदवारले 'गभर्नेन्स' संविधान, संविधानवाद र राजनीतिक व्यवस्था, खासगरी संसदीय व्यवस्था राम्ररी बुझेको हुनुपर्छ। प्रधानमन्त्रीलाई कुनै राजनीतिक संकट पन्यो भने सल्लाह दिन सक्ने अनुभवी व्यक्ति राष्ट्रपति हुनुपर्ने मान्यता विश्वमा छ।

राष्ट्रपति निर्वाचन मिति : मितिलाई अनावश्यक रूपमा विवादित बनाइएको छ, त्यो पनि निर्वाचन आयोगबाट। संविधानले धारा ६३ को (१) मा राष्ट्रपतिको पदावधि पाँच वर्ष तोकेको छ। उपधारा (२) मा नवनिर्वाचित राष्ट्रपतिले पद नसमाप्तजेल साबिकको राष्ट्रपतिले नै काम गर्ने व्यवस्था छ। ऐनले धारा ४(१) मा पदावधि समाप्त हुनुभन्दा एक महिनाअगाडि निर्वाचन सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। ऐन संविधानसँग बाभियो भनिए पनि बाभिएको होइन, नबुझेको मात्र हो। २९ फागुन ०७४ मा राष्ट्रपतिको निर्वाचन भयो। २९ फागुनदेखि पाँचवर्षे अवधि प्रारम्भ भयो।

आगामी २९ फागुनमा वर्तमान राष्ट्रपतिको पाँचवर्षे कार्यकाल पूरा हुने भएकाले त्यसको एक महिनाअगाडि नै राष्ट्रपतिको निर्वाचन नभएमा संविधान उल्लंघन हुने देखिन्छ। नेपालको राष्ट्रपति र अमेरिकाको राष्ट्रपतिबीच तुलना गरेको होइन। अमेरिकामा राष्ट्रपति ३ नोभेम्बरमा निर्वाचित भएको घोषित हुन्छ। जनवरी २० मा पदभार सम्हाल्छ। यसबीचको अवधिमा सत्ता हस्तान्तरणका प्रक्रिया हुन्छन्। हाम्रोमा पनि एक महिनाअगाडिदेखि सत्ता सम्हाल्ने तयारीका लागि महिना दिनअघि निर्वाचन सम्पन्न गरिसक्ने व्यवस्था भएको हो। आफू कानून नबुझे अनि संविधानसँग ऐन बाभियो भनेर राजनीतीकरण गर्न मिल्छ ? (नयाँ पत्रिका)

९ पुस ०१७ को कदम वर्तमान फोहोरी राजनीतिका लागि धेरै हदसम्म जिम्मेवार छ। बिपी कोइराला, कृष्णप्रसाद भट्टराई, गणेशमान सिंह, टंकप्रसाद आचार्यजस्ता इमानदार राजनेताहरूको आन्दोलन र राजनीति देशमा प्रजातन्त्र र संसदीय परम्परा बसाल्न र आर्थिक विकास गर्नका लागि थियो। उनीहरूको राजनीति पद, पैसा र पावरका लागि थिएन।

समुदायलाई हँसाउने काम गरियो। यस्तो घटनाले राष्ट्रपति शक्तिशाली हुँदो रहेछ भन्ने हो भने त्यसको औषधि पाउँदैन। संसदीय व्यवस्थापन राष्ट्रप्रमुखको अधिकार र कर्तव्य प्रधानमन्त्रीको सिफारिसअनुसार हुने हो। संविधानले दिएको अधिकारमा राष्ट्रपति 'संवैधानिक' हो वा 'आलंकारिक' भनेर छुट्याउनुपर्ने हुन्छ। ०४७ को संविधानको धारा ४३ को उपधारा २ मा राजाबाट मन्त्रिपरिषद्लाई सुभाब दिने,

हुन्छ। राष्ट्रपतिको संविधान र संसदीय व्यवस्थामाथिको अज्ञानताबाट ओलीले भरमार फाइदा उठाए, बदनाम राष्ट्रपतिको भयो।

राष्ट्रपतिको दुरुपयोग गर्न पल्केर ओली पुनः गोजीभित्रको उम्मेदवार खोज्दै छन्। त्यही देखेर होला, शेरबहादुर देउवा पनि आफ्नो गोजीको उम्मेदवार खोज्दै छन्। यी दुवै नेताको यस्तो कदम संविधानमाथिको जालसाजी अर्थात्

Every game. Everything about the game.

सबै खेल

www.sabaikhel.com

/sabaikhel

info@sabaikhel.com

@sabaikhel

For Advertisement : sabaikhel@gmail.com

थोरै खाऔं सही मात्रामा खाऔं, आयोडिन युक्त नून नै खाऔं

काठमाडौं । आयोडिनयुक्त नूनको थप प्रवर्द्धन तथा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले 'फेब्रुअरी' महिनालाई 'आयोडिन मन्थ'का रूपमा विभिन्न कार्यक्रम आयोजना गरी हिजो देखि मनाउन सुरुआत गरिएको छ । नेपाल युनिभर्सल साल्ट आयोडाइजेसनको सदस्य देश हो । नेपालमा सन् १९९८ देखि 'फेब्रुअरी' महिनालाई 'आयोडिन मन्थ' का रूपमा मनाउँदै आइएको छ । विशेषगरी साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेडले स्वास्थ्य तथा जनसत्ता मन्त्रालय सहित सम्बन्धित निकायका सहकार्यमा आयोडिनको कमीले हुने समस्यालाई निवारण गर्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम गर्दै आएको छ । यस वर्षको नारा 'थोरै खाऔं सही मात्रामा खाऔं, दुई बालबालिका चिह्न अङ्कित आयोडिनयुक्त नून नै खाऔं' भन्ने रहेको कर्पोरेशनले जनाएको छ ।

हाल आयोडिनको कमी बाट उत्पन्न विभिन्न समस्यामध्ये देखिने गलगौड 'भिजिबल गोइटर' समुदायमा नदेखिएको कर्पोरेशनले जनाएको छ । सन् १९८६ मा सो विकृति ४४.२ प्रतिशत रहेकामा सन् २००७ मा ०.४ प्रतिशतमा फर्न सफल भएको थियो । सरकारले दिएको निर्देशनअनुसार कर्पोरेशनले आयोडिनयुक्त नूनको आपूर्ति गर्दै आएको छ । सरकारले उचित मात्रामा आयोडिन भएको नून उपभोग गर्ने घर सत्ता शत्रुतिशतमा पुऱ्याउने नीति लिएको छ । नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्को सर्वेअनुसार हाल ९१.० प्रतिशत घरपरिवारले उपयुक्त मात्रामा आयोडिन भएको नून उपभोग गरिरहेका छन् । यसैगरी सन् २०१६ को नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षणका अनुसार ९४.५ प्रतिशत ५ वर्षमुनिका बालबालिकाले उपयुक्त मात्रामा आयोडिन भएको नून उपभोग गरेका छन् ।

विज्ञप्तिमा कर्पोरेशनले आयोडिनको कमीबाट हुने शारीरिक एवं मानसिक कमजोरीका विषयमा जनचेतनामूलक कार्यक्रमबाट जानकारी दिन शिक्षक, विद्यार्थी, स्वास्थ्यकर्मी तथा जनसमुदायहरूलाई क्रमशः स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयमा कार्यक्रम, हाटबजारमा माइकिङ, चेतनामूलक सामग्री वितरण,

प्रदर्शनी कक्षाखाने, जस्ता गतिविधि महिनाभर सञ्चालन गर्ने जनाएको छ । सरकारले देशभर आयोडिनयुक्त नूनको आपूर्तिको जिम्मेवारी कर्पोरेशनलाई दिएको छ । कर्पोरेशनले ग्रामीणस्तरसम्म आयोडिनसम्बन्धी चेतनामूलक गतिविधिका साथै दुई बालबालिका चिह्न अङ्कित 'पाकेट' नून सुलभ मूल्यमा बिक्री वितरण तथा जनचेतनाका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

विगत ५९ वर्षदेखि कर्पोरेशनले नूनको आपूर्ति गर्दै आएको छ । आयो, न्यू शक्ति, तेज र भानु नून प्याकेटमा बिक्री गर्दै आएको कर्पोरेशनले वार्षिक वार्षिक दुई लाख मेट्रिक टन नून कारोबार गर्ने जनाएको छ । सोही अवसरमा आयोडिनसम्बन्धी चेतनामूलक सन्देश लेखिएको शपिड भोला, स्कुल भोला, टी-सर्ट तथा पम्प्लेट जस्ता सामग्री वितरण गर्ने विभिन्न विद्यालय तथा हाट बजारमा टोली खटाइने कर्पोरेशनले जनाएको छ । ती टोलीले ती स्थानमा उक्त अवसरमा आयोडिनको महत्वबारे जनचेतना जगाउन कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछन् ।

परिवर्तित सरकार...

? दलाई लामाको अर्को अवतार, उत्तराधिकारी अमेरिकाका लागि अवसर पनि हुनसक्छ । अहिले नै शीतयुद्धको स्थिति बनिसक्यो । अमेरिकी दबाव चर्को रूपमा बढ्दैछ, चीन सट्टा नहुने भनिरहेको छ । यी दुवै आर्थिक र सैनिक प्रतिस्पर्धी बनिसकेका छन् । यो प्रतिस्पर्धाको ग्यासले नेपाल निसारिसिन सुरु भइसकेको छ । नेपालले युक्ति लगाएर आफ्नोपन बचाउन सकेन भने ठूलो दुर्गति, क्षति भोग्नुपर्ने दिनहरू देखिनेछन् ।

चीनको बीआरआई र अमेरिकी आइपीएस नेपालका लागि ठूला शक्तिका सामरिक महत्वका परियोजना हुन् । यी रणनीतिको छायाँमा नेपाल परिसक्यो, नेपालले आफ्नो स्वार्थरक्षा कसरी गर्नसक्ला ? नेपालको भविष्य के होला ? अहिलेको महत्वपूर्ण यक्ष प्रश्न यही हो । नेपालले उभिनुपर्ने र प्रतिरक्षाको यन्त्र भनेको असंलग्न परराष्ट्रनीति र शान्ति क्षेत्र नै हो । शान्ति क्षेत्रको प्रस्ताव मृतअवस्थामा छ, असंलग्नतालाई

विश्वव्यापीकरणको मजेत्रो ओढाइएको छ । नेपाल शक्तिराष्ट्रका सामरिक भूराजनीतिको कोपभाजनमा पुर्णभन्दा नेपालको राष्ट्रिय सहमतिको स्थिति यिनलाई बताउन सक्नुपर्छ । अहिलेलाई भौँडिएको राजनीतिक अवस्थाका कारण नेपालले त्यस्तो भन्नसक्ने वातावरण गुमाउँदै गएको छ । विकासका आकांक्षा छन्, ऋणभार थग्नसक्ने हाम्रो क्षमता छैन, शक्तिराष्ट्रको होडबाजीका पक्ष लिनसक्दैनौं भन्नुपर्ने हो, त्यो सन्तुलन कायम राख्नसक्ने नेतृत्व नै नेपालसँग देखिदैन ।

अवस्था यतिसम्म भइसक्यो कि कुनै पनि विदेशीले नेपालको नीति र नेतृत्वमाथि विश्वास नै गर्दैनन् । नेपालका लागि बीआरआई र एमसीसी किन ठिक, किन बेठिक भनेरसमेत बहस हुनसकेन । अमेरिका अगाडि आए उत्साहित हुने, चीन वा भारत सहयोग गर्न तम्सिए पनि उत्साहित हुने, नेपालको यही रूप र चरित्र नेपालका लागि गलगौड बनेको छ ।

आजको दिनमा संसदमा नेपालको असंलग्न नीति, शान्तिक्षेत्रबारे गम्भीर छलफल हुनुपर्थ्यो, सत्तास्वार्थको

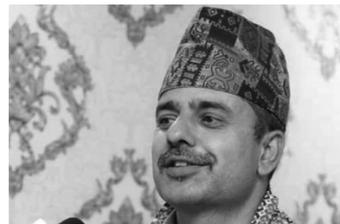
गालीगलौजमा संसदले समय गुजारिरहेको छ । गर्धनमाथिको नाङ्गो तरवारको चिन्ता जनप्रतिनिधिले गरेकै छैनन् । कहाँ छ नेपालको वर्तमान प्रणाली, किन दबिदैछ नेपाल भूराजनीतिक प्रणालीबाट ? भूराजनीतिक रणनीतिका कारणले संसद र आन्तरिक राजनीति स्थिर हुन नसकेका हुन् । यहाँसम्म कि केही भइहाल्यो भने विदेशीको षडयन्त्रको गन्ध हाम्रो नाकमा गनाइहाल्न थालेको छ । यो अवस्था भनेको नेपाल असफल राष्ट्रको संकेत हो ।

१५ वर्षको लोकतन्त्रमात्र होइन, त्यसअघि र ०४६ सालपछिको पुस्ता ३३ वर्ष भइसक्यो । सत्ता सञ्चालन र नीति निर्माणदेखि निर्णायकत्वसम्म उही बुढोपुस्ता छ । नयाँ पुस्ता बुढोपुस्ताको दमनमा छन्, बोल्ल नसक्ने अनुयायी बनेका छन् । यो स्थिति भनेको परिवर्तन जनजीवनमा घुलमिल हुनै सकेन भन्ने हो । जब परिवर्तन जनजीवन नबन्दैन, परिवर्तन जिवन्त पनि हुन्दैन ।

अब विश्लेषण हुनैपर्छ- पटक पटक परिवर्तित सरकार, देशलाई कि विदेशीलाई दरकार ?

जिम्मेवारी नपाएको भन्दै रास्वपाका चितवन जिल्ला सभापतिद्वारा राजीनामा

रवि लामिछाने नेतृत्वको राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका चितवन जिल्ला सभापति धर्मेन्द्र सापकोटाले पदबाट राजीनामा दिएका छन् । जिल्ला नेतृत्वलाई काम नदिएको भन्दै एक हप्ताअघि नै पार्टी महासचिवलाई राजीनामा बुझाएको सापकोटाले बताए । 'मैले एक हप्ताअघि नै पार्टी महासचिवलाई राजीनामा बुझाएको हुँ, बाहिर हल्ला नहोस् भन्ने चाहन्थे । जिल्ला नेतृत्वलाई खासै जिम्मेवारी नभएको र सानातिना काममा

जसले गरे पनि हुन्छ अल्मिरहनपुर्ण अवस्था नभएकाले राजीनामा दिएको हुँ, उनले भने, 'चुनावको समयमा

हामीसँग सरसल्लाह हुन्छ भन्ने थियो, पार्टी सभापति नै उठेपछि त्यो समयमा केन्द्रलाई पनि जिताउने चिन्ता भयो । हामीसँग सल्लाह पनि भएन । अहिले पनि खासै काम छैन । त्यसैले जिम्मेवारीमा नरहने निर्णय गरें ।'

आन्तरिक कारणले पनि चितवन बसिरहन नपाउने भएकाले सभापति पद त्यागेको बताउँछन् । पार्टीप्रति सकारात्मक भए पनि उनले स्वतन्त्र रूपमा आफू रहने बताए ।

खेलकुद

'आन्तरिक विवादले क्यान फेरि निलम्बनमा पर्न सक्ने'

विवादविवादबीच पोखरामा मंगलबार र बुधबार बसेको नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान)को बोर्ड बैठकमा १३ वटा महत्वपूर्ण निर्णय भएका छन् । आन्तरिक विवादका कारण फेरि एकपटक अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट काउन्सिल (आइसिसी)ले क्यानलाई निलम्बन गर्न सक्ने खतरा देखिएको १९औं बुँदाको निर्णयमा उल्लेख छ । १९औं नम्बरको निर्णय क्यानकै असन्तुष्ट पक्षप्रति लक्षित छ । यस निर्णयमा पाँचजना केन्द्रीय निर्वाचित सदस्यले क्यान अध्यक्षसहित कार्यसम्पादन कमिटीमा रहेका सदस्यको राजीनामा मागबारे छलफल भएको उल्लेख छ ।

'क्यानमा विद्यमान निर्वाचित १५ सदस्यमध्ये पाँचजना निर्वाचित सदस्यले नेपाल टी-२० लिगको विषयलाई लिएर अध्यक्षलगायत कार्यसम्पादन समितिका सदस्यहरूको राजीनामा माग गर्दै बैठक बहिष्कार गरेका थिए । यस विषयमा छलफल हुँदा उनीहरूको मागले क्यान फेरि एकपटक निलम्बनतिर जाने खतरामा रहेको महसुस भएको छ,' क्यानको १९औं नम्बरको निर्णयमा भनिएको छ, 'तसर्थ, विगतमा भएका कमीकमजोरीलाई सच्याई एकटिका भएर अगाडि बढ्नुपर्छ, सहकार्यमा आउन बोर्डले हार्दिक आग्रह गरेको छ ।' क्यानका अध्यक्ष चतुरबहादुर चन्दले बुधबार बैठकमा भएका निर्णयहरू सुनाउँदै १९औं निर्णयमाथि ध्यानाकर्षण गराएका थिए ।

क्यानका कार्यवाहक सचिव प्रशान्तविक्रम मल्लले बुधबार पदबाट राजीनामा दिएका छन् । तत्कालीन सचिव अशोककुमार प्याकुलले राजीनामा दिएपछि मल्लले सो जिम्मेवारी सम्हाल्दै आएका थिए । क्यानको बोर्ड बैठकले मल्लको राजीनामा अनुमोदनसमेत गरेको अध्यक्ष चन्दले जानकारी दिएका छन् । अब मल्लको स्थानमा कार्यसमिति सदस्य दुर्गाराज पाठकले जिम्मेवारी पाएका छन् । नेपाल टी-२० का सम्बन्धमा एभरेस्ट प्रिमियर लिगका सञ्चालक आभिर अख्तरलगायतले क्यान र अध्यक्ष चन्दविरुद्ध सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दायर गरेका थिए । बोर्ड बैठकमा यस सम्बन्धमा बृहत् छलफल भएको थियो । बैठकले अख्तरलाई मुद्दा फिर्ता लिन आग्रह गरेको छ । यसैबीच, संघको विशेष साधारणसभा आगामी जेठ ०८० भित्र हुने भएको छ । यसका लागि जिल्ला प्रदेश र केन्द्रीय कार्यसमितिको निर्वाचन सम्पन्न गर्ने निर्णय बैठकले गरेको अध्यक्ष चन्दले जानकारी दिए ।

क्यानले भारतीय कम्पनी सेभेन धी स्पोर्ट्ससँगको सम्झौता यथावत् राख्ने कि नराख्ने निर्णय बोर्ड बैठकले गर्न सकेन । बैठकले भारतीय कम्पनीसँगको सम्झौतासम्बन्धमा क्यानको साधारणसभामा निर्णयार्थ पेस गर्ने भएको छ । सोही साधारणसभाले सम्झौता अगाडि बढाउने वा नबढाउने निर्णय हुने अध्यक्ष चन्दले बताए । मंगलबार भारतीय कम्पनीले एकलौटी रूपमा नेपाल टी-२० लिगको सम्झौता तोड्नेको घोषणा गरेको थियो ।

साथै, सो कम्पनीले क्यानसँग लिग सञ्चालनका लागि लाइसेन्स प्राप्त गर्न खर्चेको एक करोड २० लाख रूपैयाँ फिर्ता मागेको छ । यसैगरी, क्यानले नेपाल टी-२० को गभर्नर काउन्सिललाई विघटन गर्ने निर्णय गरेको छ । बैठकले पूर्वप्रहरी नायब महानिरीक्षक ईश्वरबाबु कार्कीको संयोजकत्वमा संघका एन्टिकरप्सन अफिसर रिदेश सिंह र थप एकजना सदस्य पछि मनोनयन गर्ने गरी तीन सदस्यीय क्यान इन्टिग्रेटी कमिटी गठन गर्ने निर्णय गरेको छ ।

नयाँ वर्गीकरणमा सन्दीप परेन

क्यानको बैठकले राष्ट्रिय क्रिकेट टोलीका पूर्वकप्तान सन्दीप लामिछानेलाई निलम्बन फुकुवा गरेको थियो । बुधबार खेलाडीहरूको वर्गीकरण सार्वजनिक गर्दा क्यानले सन्दीपलाई समावेश गरेको छैन । यसअघि सन्दीप ग्रेड 'ए'मा थिए । सन्दीपलाई वर्गीकरणमा नराखिएको सम्बन्धमा क्यानले कुनै प्रतिक्रिया दिएको छैन । मध्यक्रमका ब्याट्सम्यान शरद भेषवाकर पनि वर्गीकरणमा छैनन् । क्यानले बुधबार राष्ट्रिय क्रिकेटको नयाँ वर्गीकरण सार्वजनिक गरेको हो । क्यानको पोखरामा सम्पन्न बोर्ड बैठकले सन् २०२३ को जनवरीदेखि जुनसम्म ६ महिनाका लागि १८ जना पुरुष खेलाडी र १२ जना महिला खेलाडीलाई करारमा राख्ने निर्णय गरेको हो । गत वर्ष महिलामा १८ खेलाडीलाई समावेश गरिएकोमा यसपटक १२ खेलाडी मात्र केन्द्रीय करारमा समावेश गरिएको छ ।

पुरुषतर्फ 'ए' ग्रेडमा रहेका क्रिकेटरले मासिक ६० हजार, 'बी'मा रहेकाले मासिक ५० हजार र 'सी'मा रहेका क्रिकेटरले मासिक ४० हजार रूपैयाँ पाउनेछन् । महिलातर्फ 'ए' ग्रेडमा रहेका क्रिकेटरले मासिक २९ हजार, 'बी'का क्रिकेटरले मासिक १८ हजार र 'सी'का क्रिकेटरले मासिक १५ हजार रूपैयाँ पाउँछन् ।

अल नासरमा रोनाल्डोको आलोचना सुरु

पोर्चुगलका स्ट्राइकर क्रिस्टियानो रोनाल्डो साउदी अरेबियाको अल नासर क्लबसँग अनुबन्धित भएको एक महिना पनि पूरा भएको छैन । अल नासेरले फुटबल इतिहासमै सर्वाधिक महँगो रकममा रोनाल्डोलाई भित्र्याएको थियो । वर्तमान समयकै लियोनल मेसीसँगै उत्कृष्ट खेलाडी मानिने रोनाल्डोलाई अनुबन्धित गर्दै नासेरले घरेलु फुटबलमा तहल्का मच्चाउने विश्वास लिएको थियो । रोनाल्डोसँग युरोपियन तथा अन्तर्राष्ट्रिय फुटबल प्रतियोगिताको अनुभव छ । त्यही अनुभव खेलाडीले पाउने र अल नासेरले घरेलु फुटबलमा एकछत्र राज गर्ने लक्ष्य अल नासेरले राखेको थियो । तर, रोनाल्डोलाई अनुबन्ध गरेको एक महिनाभित्रै क्लबले नराम्रो नतिजा हात पारेको छ । गत साता सुपर किंग्समा अल नासेर सेमिफाइनलबाटै बाहिरिएको थियो । प्रतिस्पर्धामा अल नासेर अल इतिहादसँग ३-१ ले पराजित भयो । प्रतिस्पर्धामा रोनाल्डोले सहज गोल अवसर गुमाएका थिए । सोचेजस्तो सफलता दिलाउन नसकेको जनाउँदै क्लब तथा समर्थकले रोनाल्डोको आलोचना सुरु गरिसकेका छन् । क्लबले महँगो रकम खर्चेका खेलाडीले सिजनकै पहिलो उपाधि दिलाउन चुकेको जनाएको छ । क्लबका निर्देशकले बेकारमा थुप्रो रकम खर्चेको बताएका छन् । यसैगरी, अल नासेरका समर्थकले रोनाल्डोको जर्सीमा स्टम्पिङ गरेको भिडियो बनाएका छन् । अल नासेरका प्रशिक्षक रूडी गार्सियाले पनि रोनाल्डोले आफ्नो टोलीका लागि सुपर कपको उपाधि जित्ने महत्वपूर्ण मौका गुमाएको बताए ।

● कुमारी बैंकका ग्राहकले सिजी डिजिटलमा छुट पाउने

कुमारी बैंकका ग्राहकले सिजी डिजिटल एन्ड एलजी सप्पीबाट सामान खरिद गर्दा विशेष छुट पाउने भएका छन्। बैंकका ग्राहकलाई विशेष छुट दिने विषयमा बैंक र सिजी डिजिटलबीच सम्झौता भएको हो।

सम्झौताअनुसार कुमारी बैंकका डेबिट-क्रेडिट कार्ड वा मोबाइल बैंकिङ प्रयोगकर्ताले आधिकारिक सिजी डिजिटल र एलजी सप्पीमार्फत उत्पादनहरू खरिद गर्दा २० प्रतिशतसम्म छुट पाउने जनाइएको छ। योजना १५ फागुनसम्म लागू हुने बैंकले जनाएको छ।

डिजिटल कारोबारमा आफ्ना ग्राहकलाई प्रोत्साहन

गर्नका निमित्त यो सहकार्यमार्फत सिजी डिजिटल एन्ड एलजी सप्पीमा आफ्नो डेबिट-क्रेडिट कार्ड वा मोबाइल बैंकिङमार्फत भुक्तानी गर्न मिल्ने व्यवस्था मिलाएको जनाइएको छ।

आगामी दिनहरूमा पनि बैंकले आफ्ना ग्राहकलाई गुणस्तरीय सेवाहरूमा सहूलियत दिन तथा डिजिटल कारोबारमा उत्प्रेरित गर्न आकर्षक योजनाहरू ल्याइरहने जनाएको छ। हाल बैंकले देशभरमा तीन सय चार शाखा, तीन सय ४५ एटिएम, ६२ शाखारहित बैंकिङ इकाई तथा ४८ एक्सटरेन्सन काउन्टरमार्फत सेवा दिँदै आएको जनाएको छ।

● नबिल बैंकका ग्राहकलाई साओमी ब्रान्डका सामानको इएमआई सुविधा

नबिल बैंकका ग्राहकलाई साओमी ब्रान्डका सामान खरिद गर्दा ब्याज नलान्ने भएको छ। नबिल बैंक लिमिटेड र साओमी नेपालबीच शून्य इएमआईसम्बन्धी सम्झौता भएको हो।

सम्झौतामा नबिल बैंकका तर्फबाट वरिष्ठ नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुजितकुमार शाक्य र साओमी नेपाल, नेपाल प्रमुख अमितकुमार पन्डा, रमेश कर्पोरेसनका कार्यकारी निर्देशक सञ्जय अग्रवालले संयुक्त रूपमा हस्ताक्षर गरेका छन्।

सम्झौताअनुसार नबिल बैंक ग्राहकले साओमी ब्रान्डका मोबाइल फोन, ल्यापटप र टेलिभिजन खरिद गर्दा इएमआईमा ब्याज लाग्नेछैन। यस्तो सुविधा तीन महिना र ६ महिनाका लागि उपलब्ध गराइएको नबिल बैंकले जनाएको छ।

साओमी ब्रान्डको मोबाइल खरिद गर्दा शून्य प्रतिशत, ३० प्रतिशत अथवा ५० प्रतिशत डाउन पेमेन्ट गरी मोबाइल, टेलिभिजन अथवा ल्यापटप खरिद गर्न सक्नेछन्।

त्यस्तै, मोबाइल, टेलिभिजन र ल्यापटपमा ५० प्रतिशतभन्दा कम डाउनपेमेन्ट गरेमा ब्याज नलागे पनि न्यूनतम सेवा शुल्क भने लाग्ने उल्लेख गरिएको छ। सुविधा लिन भने नबिल बैंक क्रेडिट कार्ड होल्डर हुनुपर्नेछ।

● नेसनल लाइफको ब्रान्च म्यानेजर सम्मेलन

'इन्टिलेक्चुअल ग्रोथ' नाराका साथ नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडले तीनदिने 'ब्रान्च म्यानेजर कन्फ्रन्स' सम्पन्न गरेको छ। कन्फ्रन्स कम्पनीका शाखा प्रमुख एवं मार्केटिङ कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि गर्न तथा जीवन बिमा व्यवसायसँग सम्बन्धित वर्तमान पाटोबारे विवेचना गरी चालू आवको बाँकी अवधिको व्यावसायिक खाका कोर्ने उद्देश्यले आयोजना गरिएको हो।

सम्मेलनमा विभागीय प्रमुख तथा देशभरिबाट

कर्पोरेट

शाखा प्रमुख एवं मार्केटिङ कर्मचारीहरू गरी एक सय ५० भन्दा बढीको सहभागिता रहेको जनाइएको छ। प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुरेशप्रसाद खत्रीले बिमा व्यवसाय प्रतिस्पर्धात्मक र जटिल हुँदै गइरहेको स्थितिमा आफ्नो दक्षता, मिहिनेत र आपसी समन्वयबाट कम्पनीको व्यावसायिक लक्ष्य हासिल गरी बिमा बजारमा अग्रस्थानमा पुऱ्याउन सबैले आ-आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने बताए।

नेपाल बिमा प्राधिकरणका निर्देशक सुशीलदेव सुवेदीले नयाँ बिमा ऐन, २०७९ जारी भएपछि प्राधिकरणले बिमासँग सम्बन्धित हरेक विषयलाई कानुनी रूपमा नै नियमन गर्न सक्ने फराकिलो दायरा तय भएकोबारे जानकारी गराएको उल्लेख छ। सम्मेलनमा सहभागी कर्मचारीलाई अन्तर्राष्ट्रिय प्रशिक्षक तरुण ओभाले व्यावसायिक दक्षता अभिवृद्धि गराउने उद्देश्यले व्यक्तित्व विकास सम्बन्धमा र प्रोडक्ट मिक्सिङका प्राविधिक पक्षबारे प्रशिक्षण दिएको जनाइएको छ।

● मुक्तिनाथ विकास बैंकका ग्राहकलाई चिरायु अस्पतालमा छुट

मुक्तिनाथ विकास बैंक लिमिटेडले आफ्ना भिसा डेबिट कार्डवाहक ग्राहकलाई थप सेवा दिन काठमाडौंको वसुन्धरामा रहेको चिरायु नेसनल अस्पताल एन्ड मेडिकल संस्थानसँग सम्झौता गरेको छ।

बैंकले आफ्ना ग्राहकलाई चिरायु अस्पतालबाट सेवा लिँदा विभिन्न सेवामा १० प्रतिशतसम्म छुट प्रदान गर्ने सम्झौता गरेको हो।

बैंकको यस सहकार्यबाट बैंकका ग्राहक लाभान्वित हुने र स्वास्थ्य उपचारमा पहुँच पुग्ने बैंकले विश्वास व्यक्त गरेको छ। साथै, बैंकले डिजिटल कारोबारलाई प्रोत्साहन गर्न आफ्नो एटिएम कार्ड प्रयोग गरी नेपालभरि रहेको भिसा नेटवर्कमा आबद्ध अन्य जुनसुकै बैंकको एटिएम मेसिनबाट निःशुल्क रकम फिक्न सकिने व्यवस्था गरेको जनाएको छ।

● लुम्बिनी जनरल र सगरमाथा इन्स्योरेन्स मर्जरको अन्तिम सम्झौता

लुम्बिनी जनरल इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड र सगरमाथा इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडबीच एक-आपसमा गाभ्ने तथा गाभिने (मर्जर)सम्बन्धी अन्तिम सम्झौता भएको छ। काठमाडौंमा भएको कार्यक्रममा लुम्बिनी जनरल इन्स्योरेन्सका अध्यक्ष मनोहरदास मूल र सगरमाथा इन्स्योरेन्सका अध्यक्ष रामकृष्ण मानन्धरले सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेका हुन्।

मर्जरसम्बन्धी अन्तिम सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्न आयोजना गरिएको कार्यक्रममा दुवै कम्पनीका सञ्चालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलगायतका पदाधिकारीसमेतको उपस्थिति रहेको जनाइएको छ।

सम्झौताअनुसार दुवै कम्पनी एक-आपसमा गाभिएपश्चात् बन्ने कम्पनीको नाम सगरमाथा लुम्बिनी इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड रहने सहमति भएको छ। मर्जरसम्बन्धी विशेष प्रस्ताव दुवै कम्पनीको आगामी हुने साधारणसभामा लगिने जनाइएको छ।

त्यसैगरी, दुवै कम्पनीका बीचमा भएको प्रारम्भिक सहमति तथा डिडिए रिपोर्टसमेतका आधारमा सगरमाथा इन्स्योरेन्स कम्पनी र लुम्बिनी जनरल इन्स्योरेन्स कम्पनीको सेयर आदान-प्रदान अनुपात (स्वाप रेशियो) क्रमशः १००:८० कायम रहने जनाइएको छ।

साथै, दुवै कम्पनीको आव ०७८/७९ को वित्तीय विवरणअनुसार प्रस्तावित बोनस सेयर वितरणपश्चात् स्वाप रेशियो गणना गरी मर्जरपश्चात् कायम हुने कम्पनीको चुक्ता पुँजी दुई अर्ब ६२ करोड २६ लाख रूपैयाँ कायम रहने उल्लेख छ। मर्जरपश्चात् बन्ने कम्पनी सगरमाथा लुम्बिनी इन्स्योरेन्स कम्पनीको सञ्चालक समितिमा दुवै कम्पनीको तर्फबाट तीन-तीनजना र एकजना स्वतन्त्र सञ्चालक रहने जनाइएको छ।

सञ्चालक समितिको अध्यक्षमा लुम्बिनी जनरल इन्स्योरेन्सतर्फबाट र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतमा सगरमाथा इन्स्योरेन्स कम्पनीका तर्फबाट हाल रहेका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत चंकी क्षेत्री रहने व्यवस्था गरिएको उल्लेख छ।

● 'पिरोको भट्टका स्प्राइटले मेटा' क्याम्पेन सुरु

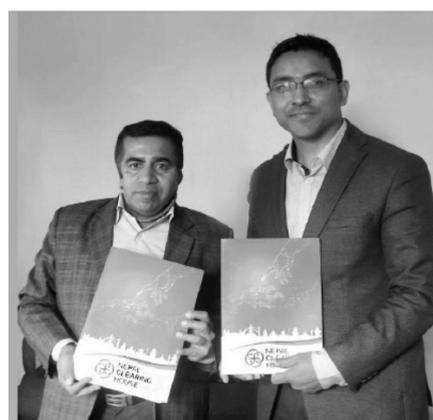
लेमनलाइम पेय पदार्थ स्प्राइटले 'पिरोको भट्टका स्प्राइटले मेटा' नामक नयाँ क्याम्पेन सुरु गरेको छ। पिरो खानेकुरा खाएपछि पिरो मेटाउन र खानेकुराको स्वाद अझै लिनका लागि स्प्राइट सबैभन्दा उपयुक्त पेय पदार्थ हो भन्ने सन्देश दिनका लागि यो क्याम्पेन सुरु गरिएको हो।

क्याम्पेनको एउटा भागका रूपमा टेलिभिजन कमर्सियल (टिभिसी) पनि बनाइएको कम्पनीले जनाएको छ। जनकपुरमा त्यहाँको स्थानीय संस्कृति र खानेकुरालाई देखाइएको टिभिसीमा अमेरिकाबाट फर्केकी युवती जनकपुरको हावापानी, रहनसहनले अत्यन्तै प्रभावित हुने र त्यहाँका पिरो खानेकुरामा अझै पिरो थपेर खाँदा हुने पिरोको भट्टका स्प्राइटले कम गरेको देखाइएको कम्पनीले उल्लेख गरेको छ।

कोकाकोला नेपालका कन्ट्री ड्राइवेटर आदर्श अवस्थीले नेपाली युवाले पिरो खानेकुरा रुचाउने हुनाले क्याम्पेनमा पिरो मेटाउने सन्देशसहित प्रस्तुत गरेको बताए। अहिले बजारमा एक सय ७५ मिलि र दुई सय ५० मिलिको आरजिबी (रिटर्नबल ग्लास) बोतल तथा दुई सय ५० मिलि, पाँच सय मिलि, एक लिटर र १.५ लिटर तथा २.२५ लिटरको पेट बोतलमा लेमन स्वादको स्प्राइट बजारमा उपलब्ध रहेको कम्पनीले जनाएको छ।

● स्वरोजगार लघुवित्त एनपिएसमा आबद्ध

स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडले आफ्नो भुक्तानीसम्बन्धी कारोबारलाई नेपाल क्लियरिङ हाउसको भुक्तानी प्रणाली प्रयोग गरी डिजिटल माध्यमबाट भुक्तानी गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ। एनपिएसमा आबद्ध हुने सम्झौतामा

लघुवित्तका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत मनोजकृष्ण उप्रेती र एनपिएसका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत निलेशमानसिंह प्रधानले हस्ताक्षर गरेका हुन्।

सम्झौताअनुसार स्वरोजगार लघुवित्तका आन्तरिक भुक्तानी प्रणालीलाई एनपिएसका नेसनल पेमेन्ट इन्टरफेस (एनपिएआई)सँग जोडी नेसनल पेमेन्ट स्विच (एनपिएएस)अन्तर्गतका विभिन्न भुक्तानी उपकरण प्रयोग गर्न सक्ने जनाइएको छ।

यसअन्तर्गत लघुवित्तले एनपिएस-आपिएस र आरपिएस-कनेक्ट आइपिएस प्रणालीमार्फत आफ्नो बचत निक्षेप, कर्जाको किस्ता संकलनलगायतका विभिन्न संकलनका कारोबार तथा तलब, भेन्डर भुक्तानी, कर्जा निकास, सरकारी राजस्व, सामाजिक सुरक्षा कोष, नागरिक लगानी कोषका भुक्तानीलगायतका विभिन्न प्रकारका भुक्तानीसम्बन्धी कारोबार आफ्ना तथा लाभग्राहीका बैंक खाताबीच सोभै गर्न सक्ने जनाइएको छ।

लघुवित्तले आफ्नो सामूहिक नेटवर्कमार्फत लेन्डिङ मोडल पछ्याउँदै देशका ३६ जिल्लामा ९१ शाखामार्फत सेवा दिँदै आएको जनाएको छ।

● अधि बढ्यो एलआइसी नेपालको हकप्रद सेयर निष्कासन प्रक्रिया, बिक्री प्रबन्धक नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट

लाइफ इन्स्योरेन्स कर्पोरेसन नेपाल लिमिटेडले हकप्रद सेयर निष्कासनका लागि बिक्री प्रबन्धकका रूपमा नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैंकिङ लिमिटेडलाई नियुक्त गरेको छ।

हकप्रद सेयर निष्कासनका लागि नियमक निकाय नेपाल बिमा प्राधिकरणबाट समेत स्वीकृत प्राप्त गरिसकेको कम्पनीले जनाएको छ। एलआइसी नेपालका अनुसार हकप्रद निष्कासन बिक्रीसम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यका लागि काठमाडौंको हात्तीसारमा अवस्थित नेपाल एसबिआई मर्चेन्टलाई नियुक्त गरेको छ। कम्पनीले कायम चुक्तापुँजीको ८८.४५ प्रतिशत हकप्रद जारी गर्न बिमा प्राधिकरणले गत २९ पुसमा सैद्धान्तिक सहमति प्रदान गरेको हो। हकप्रद सेयर निष्कासन गर्ने प्रस्ताव ३ माघमा सम्पन्न विशेष साधारणसभामाबाट समेत प्रस्ताव पारित गरिसकेको कम्पनीले जनाएको छ।

सोपश्चात् नियमक निकाय नेपाल धितोपत्र बोर्ड (सेबोन)मा निवेदन दिई स्वीकृति पाएपछि मात्रै सर्वसाधारणका लागि हकप्रद सेयर निष्कासन गर्नेछ। कम्पनीको हाल कायम चुक्तापुँजी दुई अर्ब ६५ करोड रूपैयाँ रहेको र हकप्रद सेयर निष्कासनपश्चात् कम्पनीको चुक्तापुँजी पाँच अर्ब रूपैयाँ पुग्नेछ जनाइएको छ।

● चितवनमा माघ २७ देखि एग्रिटेक प्रदर्शनी

कृषि क्षेत्रको समस्त विकास गर्ने उद्देश्यले पाँचौँ नेपाल एग्रिटेक अन्तर्राष्ट्रिय प्रदर्शनी हुने भएको छ। मिडिया स्पेस सोलुसन्स प्रालि र पशुचरेक्स ट्रेड फेयर एन्ड इभेन्ट्स प्रालिको आयोजनामा माघ २७ देखि २९ सम्म चितवनमा प्रदर्शनी आयोजना हुने भएको हो।

यस आयोजना हुने प्रदर्शनीमा स्वदेशी तथा विदेशी कृषिसम्बन्धी कम्पनीहरूका एक सय ५० भन्दा बढी स्टल रहने आयोजकले जनाएका छन्। प्रदर्शनीमा कृषिका कुखुरापालन, माछापालन, बाख्रापालन, गाईबैसीपालन, डेरीलगायत कृषिका नवीनतम औजार, उपकरण, केराखेती, थोपा सिँचाइ, विषादीरहित कृषिलगायतका विषयमा जानकारी प्राप्त गर्न सकिने जनाइएको छ। कृषि उद्यमी अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, संघ-संस्थाका प्रतिनिधिलगायत आमकृषकले प्रदर्शनीमा आधुनिक प्रविधिको अनुसरण गर्न र जिज्ञासा मेटाउने अवसर मिल्ने आयोजकले विश्वास व्यक्त गरेका छन्।

निःशुल्क प्रवेशको व्यवस्था गरिएको प्रदर्शनीमा कृषिकर्मलाई सहज र किफायती बनाउन मद्दत पुऱ्याउने ससाना औजारदेखि डेरी मेसिनरी तथा पशुपक्षी पालन उद्योगमा प्रयोग हुने दुल्दुला उपकरणको प्रदर्शनीलगायत डेमो पनि गरिने जनाइएको छ। यो मेला नेपालको कृषि क्षेत्रको यान्त्रिकीकरणमा सहयोग पुऱ्याउन कोसेढुंगा साबित हुने आयोजकले विश्वास व्यक्त गरेका छन्।

सत्ता गठबन्धन...

बहुमत ल्याउन नसकेको हुनाले राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीको महत्व बढेको थियो। रास्वपाका संघीय संसदमा २० सांसद रहेका छन्। त्यही पार्टीले उपसभामुख समेत पाएको छ भने उपप्रधान सहित गृहमन्त्री रवि आफ्नै बनेका थिए भने श्रम तथा रोजगार र शिक्षा मन्त्रालय अहिले पनि राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीकै हातमा रहेको छ। सर्वोच्च अदालतले रविका सबै पदहरू खारेज हुने निर्णय गरिदिएपछि मात्र रविका आँखा खुलेका थिए त्यही कारणले गर्दा उनले माघ १५ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौँबाट पुनः नेपाली नागरिकता लिएका छन्। पुनः नेपाली नागरिकता लिएपनि उनी अहिलेसम्म

अनुसन्धानकै घेरामा रहेकाले गर्दा मन्त्री बन्न हतारिएका हुन्।

पुस १० गते पुष्पकमल दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउने सहमति हुँदा नै महत्वपूर्ण मन्त्रालय र राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, सभामुख, उपसभामुख र ७ वटै प्रदेशका मुख्यमन्त्रीहरूमा सत्ता गठबन्धनले सहमति गरेको हुनाले अहिले त्यही सहमति अनुसार नै अघि बढ्नु उचित हुनेछ। प्रधानमन्त्री दाहाले गृह मन्त्रालयको जिम्मेवारी रास्वपालाई नै दिनु उपर्युक्त हुनेछ रवि लामिछाने बाहेककालाई। अहिले लामिछाने सांसद समेत नभएकाले गर्दा र उनीमाथि अनुसन्धान भईरहेकाले गर्दा रविले तत्कालको लागि मन्त्री बन्ने हट छोड्नुपर्दछ। मलाई त्यही केटी नै चाहिन्छ भन्ने हटमा प्रधानमन्त्री र

लामिछाने दुवै रहनु हुँदैन।

प्रधानमन्त्री दाहाल पछिल्लो समयमा वर्तमान गठबन्धन टुटेपनि आफू कांग्रेसको समर्थनमा प्रधानमन्त्री रहिरहेको भन्ने सँघमा हुनुहुन्छ भने त्यो सँघ नै प्रधानमन्त्री दाहालका लागि घातक सावित हुन सक्छ। कांग्रेसले गठबन्धन टुटाउने प्रयास गरिरहेको र गठबन्धन टुटेको खण्डमा कांग्रेसले नै प्रधानमन्त्री पाउनुपर्ने अडान लिएको खण्डमा नत अर्को गठबन्धन बन्न सक्छ ? न त दाहाल नै प्रधानमन्त्री बन्न सक्छन्। त्यसबेला दाहालले कांग्रेसलाई समर्थन गर्नु बाहेक अर्को कुनै विकल्प उनीसँग रहँदैन। त्यसैले गर्दा रविको पार्टीलाई रवि बाहेकका अन्यलाई गृहमन्त्री दिएर गठबन्धन जोगाउनु नै प्रधानमन्त्री दाहाल र गठबन्धनको हितमा हुनेछ।

सरकारी...

गरेन। यस्तै प्रकृतिको उजुरी निर्वाचन आयोगमा परेपनि आयोगले पनि विना छानविन र विना कारबाही पन्छायो। निर्वाचनको परिणाम पछि त लामिछाने नै गृहमन्त्री बन्न पुगे।

सर्वोच्च अदालतमा यस सम्बन्धमा उजुरी परेपछि राज्यका विभिन्न अङ्गको निकम्पान र अनुत्तरदायी प्रवृत्ति पुग्ँ नागियो। महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको प्रस्तुतीले विधि, विधान र विधिको शासनको मूल्य, मान्यता

र मर्यादामै प्रहार गरेको छ। लामिछानेका कानुनी सल्लाहकारहरूले र वकिलहरूले बचाउमा बहस पैरवी गर्नु ठिकै भएपनि राज्यका तर्फबाट लामिछानेको बचाउनमा प्रचलित कानुन विपरितका दलिल अदालतसामू प्रस्तुत गर्न नैतिक वैधता विपरितका कार्य हुन्। यस मुद्दामा अनुसन्धान निकायका साथै अभियोजन गर्ने पक्षले आफ्नो कर्तव्य र दायित्व नै विर्सको देखियो। रवि लामिछाने विरुद्ध उनी गृहमन्त्री बनेपछि मुद्दा परेको होइन। त्यसैले राज्यका अङ्गहरूले लामिछाने गृहमन्त्री हुनुमुन्दा अगाडिका मुद्दामा बहस पैरवी गर्नु र प्रचलित कानुन बाहिर गएर

बहस पैरवी गर्न राज्यको कानुनलाई ध्वज्जी उडाउनु नै हो। के अन्य नागरिकलाई यस्तो मुद्दा परेको भए यी सरकारी निकायले यस्तो उत्तर दिन्थे त ? सरकारवादी हुने मुद्दामा सरकारकै पक्षबाट मुद्दाको खारेजीको माग गर्ने अधिकार उनीहरूलाई कसले दियो ? सरकारी पक्षले नै प्रचलित कानुन विरुद्ध पैरवी गर्नु नैतिक र बैध दुवै हुन सक्दैन। यस्ता सरकारी कर्मचारीहरू र सम्बन्धित निकायलाई तत्काल कारबाही गरिनु पर्दछ। राज्यको तलब भत्ता खाएर राज्यकै कानुन विपरित बहस पैरवी गर्नु अपराध मात्र नभएर महा अपराध समेत हो।

रविको...

६ महिनासम्म मन्त्री बन्न सक्ने सम्बैधानिक व्यवस्था रहेकाले अहिले गैरसांसदकै हैसियतमा भएपनि उनी मन्त्री बन्न लागि परेका भएपनि सर्वोच्च अदालतले गरेको फैसलाको पूर्ण पाठ सार्वजनिक नभएसम्म प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल उनलाई मन्त्री बनाउन सकारात्मक देखिएका छैनन्। रवि लामिछानेका पार्टीले सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएको अवस्थामा जनता समाजवादी पार्टी, जनमत

पार्टी र नागरिक उन्मुक्ति पार्टीले समेत समर्थन फिर्ता लिन सक्ने सम्भावना बढेपछि प्रधानमन्त्री दाहाल नेपाली कांग्रेसको समर्थन लिन लागि पर्न सक्छन्। र

रास्वपा सहितका पार्टीले समर्थन फिर्ता लिएको खण्डमा प्रधानमन्त्रीले फेरी संसदबाट विश्वासको मत लिनुपर्ने अवस्था आएमा कांग्रेसको सहयोगमा दाहाल नै प्रधानमन्त्री बन्ने र अहिलेको सत्ता गठबन्धन टुट्न सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ। नेकपा एमालेले अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई टुट्न नदिन दाहाल प्रधानमन्त्री बन्ने दिन अर्थात गत पुस

१० गते भएको सत्ता गठबन्धनको सहमति अनुसार नै सत्ता गठबन्धन अघि बढ्नुपर्ने बताइरहेको छ। कांग्रेसले सत्ता गठबन्धनको संकटलाई हेरेर फेरी आफू पनि सत्तामा जाने र फागुन २५ गते हुने राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा आफ्नो पार्टीको उम्मेदवारलाई माओवादीको समर्थनमा जिताउने रणनीतिक उद्देश्य लिएको छ। राष्ट्रपति निर्वाचनमा माओवादी निर्णयक रहेकाले गर्दा नै प्रधानमन्त्री दाहाल राष्ट्रिय सहमति भन्न थालेका छन्। कांग्रेसले प्रधानमन्त्रीलाई विश्वासको मत दिएकै दिन देखि संकट सुरु भएको थियो।

दाहालकै...

र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा गएका भए पनि उनीहरूको गठबन्धनले सरकार निर्माण गर्न आवश्यक बहुमत ल्याउन नसकेको र कांग्रेसले आफ्नो पार्टीले प्रधानमन्त्री र राष्ट्रपति पाउनुपर्ने हट लिएको हुनाले पुष्पकमल दाहाल नेकपा एमालेसँग गठबन्धन गर्न राजी भएका थिए। माओवादी र नेकपा एमाले सहितका अन्य पार्टीहरूबीचमा सहमति भएकै कारण दाहाल पुस १० गते प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका हुन्।

प्रधानमन्त्री दाहालले पुस २६ गते संसदबाट विश्वासको मत लिनु केही घण्टा अगाडि मात्र कांग्रेसले दाहाललाई विश्वासको मत दिने निर्णय गरेको थियो। कांग्रेसले दाहाललाई माया लागेर होइन सबै राजकीय पदहरू गुमाउँदै गएको र नेकपा एमालेले महत्वपूर्ण पदहरू पाउने भएपछि त्यसलाई रोक्ने रणनीतिक उद्देश्यका साथ त्यस्तो निर्णय गरेको थियो।

माओवादी केन्द्र र नेकपा एमालेबीचमा सहमति हुँदा दाहाल प्रधानमन्त्री हुने र संघीय संसदको सभामुख र राष्ट्रपति नेकपा एमालेले लिने सहमति भएको भएपनि प्रधानमन्त्री

दाहाललाई कांग्रेसले विश्वासको मत दिएपछि प्रधानमन्त्री दाहालको बोली फेरिएको छ। दाहालले अहिले राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिरहनु भएको छ। हिजो के नेकपा एमालेलाई एकलै पार्दा किन दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको कुरा उठाएनन् ? पुष्पकमल दाहाल अस्थिर राजनीतिक पात्र हुन्। उनी आफ्नो स्वार्थको लागि जोसँग जे सुकै सहमति गर्न तयार हुन्छन् र आफ्नो स्वार्थ पूरा भएपछि कुरा फेर्न थाल्छन् भन्ने प्रमाणित अहिले हुँदै गएको छ। उनै दाहालको कारण मुलुक फेरी अस्थिरतातर्फ बढ्ने सम्भावना देखिएको छ।

रास्वपालाई 'गृह' दिन अदालतको पूर्ण फैसला आवश्यक छैन : ओली

काठमाडौँ। नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले अदालतले गरेको फैसलाको पूर्णपाठविना पनि राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीले गृह

मन्त्रालय पाउनुपर्ने बताएका छन्।

आज दिउँसो विराटनगर विमानस्थलमा पत्रकारहरूसँग कुरा गर्दै अध्यक्ष ओलीले रास्वपाले सत्तागठबन्धनमा भएको सहमतिअनुसार अदालतको फैसलाको पूर्णपाठविने गृह मन्त्रालय पाउनुपर्ने बताएका हुन्। अध्यक्ष ओलीले भने, 'मन्त्रालय दिन किन फैसलाको पूर्ण पाठ चाहियो, पुराण वाचन गर्ने हो र ? ओलीले गठबन्धनमा रहेको रास्वपालाई गृह मन्त्रालय दिन प्रधानमन्त्री प्रचण्ड र आफूबीच पनि सहमति कायमै रहेको बताए।

उनले प्रधानमन्त्री प्रचण्डले सत्तागठबन्धनकै उम्मेदवारलाई सहमति गरेर साभ्रा राष्ट्रपति बनाउने कुरालाई नै साभ्रा राष्ट्रिय सहमतिको कुरा गरेको बताए। अध्यक्ष ओलीले भने, 'साभ्रा राष्ट्रिय सहमति भनेकै सत्तागठबन्धनभित्रैबाट राष्ट्रपति बनाउने भन्ने कुरा हो, बाहिरको उम्मेदवारलाई बनाउने भन्ने कुरा होइन।'

पूर्वप्रधानमन्त्रीसमेत रहेका अध्यक्ष ओलीले कांग्रेसलाई राज्यमन्त्री दिए पनि सरकारमा सहभागी हुने टिप्पणी गरे।

राष्ट्र...

लाल्छ देखाएर राष्ट्रदोहन गरे पनि विद्यादेवी भण्डारीले त्यसो नगर्ने घोषणा गरेर सम्मान

आर्जन गरेकी छिन्। नेपाली नेताहरूलाई पदलोलुपता र धनलोलुपताले भ्रष्टाचारी बनाएको छ। राजनीति यसरी व्यवसायिक नबनेर समाजसेवा कहिले बल्छ ?

पदका...

नेतृत्वमा सरकार हुँदा किन राष्ट्रिय सहमति खोजिन र नेकपा एमालेलाई एकलै बनाउने प्रयास गरियो ? देउवाकै नेतृत्वमा सरकार रहेको बेला अध्यादेश ल्याएर नेकपा एमालेलाई विभाजन गराइयो। एमालेले कारबाही गरेर सांसद पद

खारेज गर्न संसद सचिवालयमा पठाएको पत्रलाई बेवास्ता गर्दै तत्कालिन सभामुख अग्नि प्रसाद सापकोटाले पत्र नै बुझेनन्। आफू सत्तामा बस्दा गरेका कुकृत्यहरूलाई विर्सिएर अहिले सत्ता बाहिर बस्नु पर्दा र सबै राजकीय पदहरू गुमाउनु पर्दाको पिडालाई भुल्नको लागि राष्ट्रिय सहमतिको उद्घोष गर्नु अर्को रणनीतिक षडयन्त्र बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन।

सुशासन...

समेत लिएको विषयमा अनुसन्धान भईरहेकाले गर्दा अनुसन्धानमा दोषी देखिए उनीमाथि सरकारी वकिल कार्यालयले फौजदारी अपराधमा जिल्ला अदालतमा मुद्दा चलाउन सक्छ। त्यसैले लामिछानेले अनुसन्धानलाई नै प्रभावित गर्ने गरी तत्काल मन्त्री हुनु भनेको सुशासन र नैतिकताको राजनीतिलाई ध्वज्जी उडाउनु नै हो। फौजदारी अपराध प्रहरीले अनुसन्धान

गर्ने र प्रहरी गृह मन्त्रालय अर्न्तगत नै रहने भएकाले त्यसलाई प्रभाव पार्ने गरी किन उनी फेरी गृहमन्त्री नै बन्न चाहिरहेका छन् त ? उनको सांसद पद गुमेकै कारण उनी उपप्रधान सहित गृहमन्त्रीको पद गुमाउन पुगेका छन्। ६ महिनासम्म गैर सांसद पनि मन्त्री बन्न सक्ने सम्बैधानिक व्यवस्था भएपनि विवादमा रहेका लामिछानेलाई अहिले नै मन्त्री बनाएको खण्डमा सुशासन र नैतिकताको लामिछानेकै उद्घोष कता पुग्छ ?

शौचालयको प्रयोग गरौं, संक्रमणबाट जोगिऔं

- खुल्ला स्थानमा दिसापिसाब नगरौं।
- शौचालयमा मात्र दिसापिसाब गरौं।
- दिसापिसाब गरिसकेपछि साबुनपानीले मिचिमिच हात धोऔं।
- हत्केला पछाडि, औंलाको बीच, नडलगायत हातका सबै भागमा कम्तिमा २० सेडेन्डसम्म साबुन लगाएर सफा पनीले हात धोऔं।
- सफा कपडा वा तौलियाले हात पुछौं।

जीवाणुलगायतको संक्रमणबाट आफू पनि बचाउँ, अरुलाई पनि बचाऔं।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

अन्तरबैंक एटिएम शुल्क घट्यो, मासिक दुई कारोबार निःशुल्क नहुने

नेपाल राष्ट्र बैंकले अन्तरबैंक एटिएम शुल्क घटाएको छ। एउटा बैंकको एटिएम कार्ड अर्को बैंकको एटिएममा प्रयोग गरी पैसा फिक्का लाग्ने शुल्क घटेको हो।

राष्ट्र बैंकले भुक्तानी प्रणालीसम्बन्धी एकीकृत निर्देशन- २०७९ जारी गर्दै बैंक तथा वित्तीय संस्थाले जारी गरेका भुक्तानी कार्ड स्वदेशभित्रै अर्को बैंक तथा वित्तीय संस्थाको एटिएम प्रयोग गर्दा प्रतिकारोबार बढीमा रू १५ सम्म शुल्क लिन सकिने जनाएको छ।

यसअघि एउटा बैंकले जारी गरेको एटिएम कार्ड अर्को बैंक तथा वित्तीय संस्थाको एटिएम प्रयोग गर्दा मासिक न्यूनतम दुईवटा कारोबारसम्म निःशुल्क र दुईभन्दा बढी कारोबारको हकमा प्रतिकारोबार रू २० सम्म शुल्क लिन सकिने व्यवस्था थियो। तर, अहिले मासिक दुई वटासम्म कारोबार निःशुल्क पाउने व्यवस्था भने हटाइएको छ।

राष्ट्र बैंकले विद्युतीय वालेटको माध्यमबाट गरिने रकमान्तर तथा भुक्तानीको सीमामा पनि संशोधन गरेको छ। यसअघि बैंक खाताबाट वालेटमा प्रतिदिन रू ५० हजारसम्म रकमान्तर गर्न सकिने व्यवस्था रहेकोमा त्यसलाई बढाएर प्रतिदिन रू दुई लाखसम्म रकम पठाउन सकिने व्यवस्था ल्याइएको छ।

त्यस्तै, वालेटबाट अन्य बैंकको खातामा पनि प्रतिदिन रू दुई लाखसम्म पठाउन सकिनेछ। यसअघि प्रतिदिन रू ५० हजार मात्रै पठाउन सकिने व्यवस्था थियो। एक

वालेटबाट अर्को वालेटमा पैसा पठाउँदा यसअघि एक दिनमा रू २५ हजारसम्म मात्रै पठाउन सकिने व्यवस्था रहेकोमा त्यसलाई बढाएर प्रतिदिन रू ५० हजारसम्म पठाउने सकिने व्यवस्था ल्याइएको छ। यद्यपि, प्रतिमहिना गर्न सकिने कारोबारको सीमा भने यथावत राखिएको छ।

मोबाइल बैंकिङ तथा इन्टरनेट बैंकिङको माध्यमबाट गरिने भुक्तानी कारोबारको सीमा पनि बढाइएको छ। मोबाइल बैंकिङ (क्युआर कोडसमेत) बाट यसअघि प्रतिदिन रू दुई लाखसम्म कारोबार गर्न सकिने व्यवस्था रहेकोमा त्यसलाई बढाएर प्रतिदिन रू तीन लाखसम्म कारोबार गर्न सकिने बनाइएको छ। सरकारको राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (आरएमआइएस)मा आबद्ध भएका भुक्तानी सेवा प्रदायकले सञ्चालन गरेको वालेटमार्फत सञ्चालन गरिने राजस्व भुक्तानीसम्बन्धी कारोबारमा लाग्ने शुल्कसम्बन्धी व्यवस्था पनि संशोधन भएको छ।

यसअघि रू तीन हजारसम्मको कारोबारमा रू पाँच शुल्क लाग्ने गरेकामा अब सोही शुल्कमा रू पाँच हजारसम्मको कारोबार गर्न सकिनेछ। त्यस्तै, रू पाँच हजार एकदेखि रू १० हजारसम्मको कारोबारमा रू आठ शुल्क लाग्नेछ। यसअघि रू तीन हजार एकदेखि रू १० हजारसम्मको कारोबारमा रू आठ शुल्क लाग्ने गरेको थियो। रू १० हजार एकभन्दा माथिको सबै कारोबारमा रू २० शुल्क लाग्ने गरेकोमा त्यस्तो शुल्क

घटाएर रू १० बनाइएको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाले ग्राहकलाई उपलब्ध गराउने विभिन्न कार्डका बारेमा जानकारी गराई क्रेडिट, डेबिट र प्रिपेड कार्डलगायतका विद्युतीय भुक्तानी कार्ड आफैं छनोट गर्न पाउनेछन्। यस्तो कार्ड जारी गर्दा ग्राहकहरूसँग आवेदन फारामसँगै कार्ड जारी गर्दा र कारोबारमा लाग्ने शुल्क, कारोबारको सीमा, कार्डको प्रयोग गर्दा लाग्ने ब्याजदर र कार्डबाट प्राप्त हुने अन्य सुविधालगायत विषय समेटिएको सूचनामूलक सामग्री प्रदान गर्नुपर्नेछ।

विद्युतीय कार्डबाट हुने कारोबारको सेटलमेन्टसम्बन्धी व्यवस्थामा पनि परिवर्तन गरिएको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले जारी गरेका विभिन्न भुक्तानी कार्डबाट नेपालमा नेपाली रूपैयाँमा गरिने कारोबारको फर्छ्यौट नेपालभित्रै गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ।

साथै, यस्तो प्रयोजनका लागि अन्तर्राष्ट्रिय स्विचहरूको लागि कुनै जमानत-बन्ड जारी गर्नुपर्ने भएमा नेपाली रूपैयाँमै गर्नुपर्ने व्यवस्था पनि राष्ट्र बैंकले ल्याएको छ।

निर्देशिकामार्फत भुक्तानी सेवा प्रदायक संस्थाले विप्रेषण कम्पनीसँग सम्झौता गरी विदेशबाट आप्रवाह हुने रकम नेपालमा सञ्चालित विद्युतीय वालेटमा जम्मा हुने गरी रेमिट्यान्स गर्न सकिने व्यवस्था ल्याइएको छ। यसरी रेमिट्यान्स प्राप्त गर्दा भने वालेटमा रकम जम्मा गर्न तोकिएको सीमाको हदबन्दी लाग्नेछैन।